

ONZE
VOGELS

53^E JAARGANG N^O 11, NOVEMBER 1992

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

De

se

Het is een vreemddeling zeker

Tekst: Cees van Berkel Foto: Cees Scholtz/v't Hart.

De titel van dit verhaal doet het waarschijnlijk al vermoeden, de hoofdfiguur is een wat uitzonderlijke vogel. Nou ja, uitzonderlijk, het kan ook wel zijn dat er met de levenswijze van de vogel niets

bijzonders aan de hand is, alleen de mens zelf sticht wat verwarring omdat de geleerden blijkbaar niet tot overeenstemming kunnen komen wat de plaats van de soort in de nomenclatuur is.

Het geval is namelijk dat er wetenschappers zijn die menen dat de Afrikaanse Nicators behoren tot de familie Pycnonotidae, de buulbuuls, anderen poneren de stelling dat ze behoren tot de struikklauwieren, de familie Laniidae, onderfamilie Malacotininae. En zo ontstaat dan in de literatuur de grote verwarring hetgeen in de praktijk leidt tot extra zoekwerk.

Er zijn drie nicator-soorten beschreven, namelijk **Nicator chloris**, de westelijke nicator; **Nicator guiaris**, de oostelijke nicator en **Nicator vireo**, de geelkeel nicator. Drie soorten zonder enige ondersoort. De hierbij afgebeelde soort is de westelijke nicator waarvan man en pop uiterlijk niet verschillen, er geen sprake is van een seksueel dimorfisme. Ze zijn ongeveer 21-22 cm lang. Echte bosvogels die zich voortdurend op-

houden in de onderlaag van het tropisch woud. Hun voedsel bestaat uit bessen, mogelijk ook nog ander plantaardig materiaal maar vooral ook uit allerlei insecten in diverse stadia die ze al scharrelend op de grond, onder die dichte begroeiing, verorberen.

Hun verborgen bestaan leidt wellicht tot schuwheid, ze zijn bijzonder moeilijk waar te nemen. Ze kunnen ook roerloos blijven zitten, ze verraden zich niet. Het is ook daar, in die donkere dicht begroeide onderlaag, waar ze in het groen of tussen kreupelhout, slechts enkele centimeters boven de grond, van plantewortels, stengels en twijgjes een plat nest maken waarin zich nauwelijks een kom bevindt. In dat zeer ondiepe kuiltje legt de pop gemiddeld twee eieren per legsel en die eieren hebben een cremachtig

roze schaakleur waarop relatief lange bruine tot lila-achtige viekjes voorkomen, vooral aan het stompe einde. Zo'n eitje meet gemiddeld 25 x 16 mm. De broedduur bedraagt ongeveer 14 dagen en na zo'n zelfde aantal dagen verlaten de jongen het nest en start pas goed hun sluipend bestaan.

Wel wordt er lovend geschreven over het geluid wat deze vogels voortbrengen; luiddinkend, melodius en zeer gevarieerd met neus- en keelklanken.

Qua levenswijze komen ze inderdaad wel overeen met de struikklauwieren maar als je te maken hebt met een auteur die er een andere mening over heeft, moet je ze wel zoeken onder de buulbuuls.

De Venezolaanse papegaai-emigrant tegen wil en dank

Elke morgen omstreeks half zeven hoor ik ze van verre aankomen; luid krijsend. In het licht van de ochtendzon en tegen de achtergrond van het Avilla-gebergte, bieden ze een schitterende aanblik; fel blauw met geel gekleurd en zoals altijd met z'n tweetjes. De blauw-gele Ara (Ara araruna), hier Guacamaya of Macaw genoemd. Een jungle scène? Nee, ik werp slechts een blik uit m'n keukenraam, in een stad met 8 miljoen inwoners, Caracas, hoofdstad van Venezuela.

De papegaai: huisdier nummer twee in Venezuela

De Ara's die me elke ochtend wakken met een luidruchtig "hola", vanuit de tuin van mijn benedenburen, zijn minder gelukkig. Zij brengen hun leven door in een kooi waan ze geen vleugel uit kunnen slaan. Die vleugels zijn trouwens gekortwiekt. In Venezuela is de papegaai huisdier nummer twee, na de hond. Een papegaai erop na houden schijnt hier de gewoonste zaak van de wereld te zijn, onder wat voor omstandigheden ook. Dat er mensen zijn die zich druk maken over het feit dat de papegaai met uitsterven wordt bedreigd, wordt hier dan ook niet door iedereen begrepen. En niet alleen in dit Zuid-Amerikaanse land, waar men in het wild nog van alles voorbij kan zien vliegen, maar ook elders in de wereld, waar nog steeds papegaaien, legaal of illegaal, geëxporteerd worden.

Een liefde voor het leven

Een papegaai is één van de meest fascinerende "huisdieren" die men zich kan voorstellen, en hierbij realiseert men zich over het algemeen niet wat men eigenlijk in huis haalt, zo men ertoe over gaat er eentje aan te schaffen. Een papegaai hecht zich voor zijn hele leven lang aan dezelfde partner en de rol van die partner zal de aanschaffer vanaf dat moment vervullen. Wil men zijn papegaai enigszins gelukkig houden, dan zal men veel aandacht en liefde aan het dier moeten schenken en kan men het eigenlijk ook niet alleen laten. Dat dit geen eenvoudige opgave is, blijkt wel uit het feit, dat veel papegaai-eigenaars zich na verloop van tijd gedwongen zien tot "rechtscheiding", wat eenvoudigweg inhoudt: het uit huis doen van het daarvoor zo felbegeerde beestje. Als gevolg van te kleine huisvesting,

Geelvleugel ara

eenzaamheid en frustraties worden veel papegaaien na enige tijd onhandelbaar en een gevaar voor zichzelf en anderen. Ook als men wel alle tijd heeft om zich met zijn nieuw verworven gezinslid bezig te houden, bedenkt dan, dat de kans bestaat dat men de rest van zijn leven daarmee bezig zal moeten houden. Veel papegaaiensoorten kunnen wel 70 of 80 jaar oud worden en zullen hun eigenaar overleven.

Uitzonderlijke intelligentie

Wetenschappelijk onderzoek heeft een uitzonderlijke graad van intelligentie bij papegaaien aan het licht gebracht, gelijk staand aan dat van dolfijnen en chimpansees. Afgezien nog van z'n wonderbaarlijk spraak-/imitatievermogen schijnt een papegaai in staat te zijn om kleuren en vormen te onderscheiden, vragen te begrijpen en daar zelfs antwoorden op te kunnen geven.

Vrijheid, blijheid?

De heer Victor Poggi kweekt al jarenlang zelf papegaaien, met name Ara's. Aan hem behoren de Ara's toe, die elke morgen aan mijn keukenraam voorbij vliegen. Op dit ogenblik heeft hij er 16, die allemaal tam zijn. Meer dan de helft vliegt vrij rond en iedereen kan ervan genieten. Ze komen op je arm zitten, je kunt ze wat te eten geven en daartussendoor vliegen ze eens een rondje. Ze kunnen hun tijd zoetbrengen waar ze maar willen; zelfs in de Botanische Tuin van Caracas, een stukje tropisch woud in het centrum van de stad, kun je ze aantreffen.

Behalve de Blauwgele Ara, behoren ook de Soldatenara (Ara Militar), de Geelvleugelara (Ara Macao) en de Groenvleugelara (Ara chloroptera) tot zijn "gezin". Helaas weet niet iedereen de liefde waarmee de heer Poggi zijn dieren behandelt, op waarde te schatten. In oktober 1990 zijn er 8 stuks Blauwgele Ara's meegenomen door lieden die op andere waarden uit waren. De heer Poggi heeft enkele malen zijn eigen Ara's terug moeten kopen. Sinds kort voelt ook hij zich gedwongen zijn pas gekweekte Ara's te kortwieken, zodat ze niet meer vrij rond kunnen vliegen.

De Venezolaanse papegaai-emigrant tegen wil en dank

Op de bovenverdieping van een 3-etage gebouw in een wijk hoog in de heuvels van Caracas, laat hij mij de grote voliëre zien, waarin enkele Ara's, een Geelvleugelamazonepaartje, een valk en een paar kippen het verblijf op diervriendelijke wijze delen. De vogels die hier binnen zitten, hebben geen zin om naar buiten te gaan, zo vertelt hij mij.

Hij neemt mij mee het dak op, in gezelschap van nog 2 honden en 2 katten en roept zijn gevleugelde gezinsleden, die al snel aan komen vliegen. "Verkopen"? Ontzet kijkt hij mij aan. "Voor geen miljoen!" is het gedecideerde antwoord. "Ze zijn als mijn kinderen; mensen hebben er geen idee van hoe intelligent ze zijn, intelligenter dan een hond".

Dat er zoveel van hem gestolen zijn, heeft hem zo'n pijn gedaan dat hij besloten heeft er geen nieuwe meer rond te laten vliegen. Vol vuur vertelt hij over het gedrag en de eigenschappen van elk van hen. "Kiko", een soldatenara van 8 maanden oud, wordt nog met een lepel gevoerd. Hij vliegt wel vrij rond.

Kocht hij er vroeger nog wel eens iets nieuws bij, met de huidige problemen van diefstal en met uitsterven bedreigde soorten, ziet hij daar tegenwoordig vanaf. "Een Indiaan die een jonge papegaai uit het nest haalt, krijgt daar iets van 1000 Bolivar (Fl. 30,-) voor als hij hem aan een handelaar verkoopt. Deze verkoopt men weer in Caracas voor 5000 Bolivar (Fl. 150,-). In Amerika kost dezelfde Ara US Dollar 1000.-", aldus de heer Poggi. Volgens andere "insiders" is dit bedrag echter US Dollar 4000.-.

Het steien van een papegaai-jong is trouwens een zeer traumatische ervaring voor de moeder, die gedurende de eerste weken na de geboorte haar jong geen minuut alleen laat, zo vertelt hij mij. Hetzelfde geldt voor het uiténhalen van een papegaai-paartje, dat elkaar voor het leven gekozen heeft.

CITES, Aruba en de Nederlandse Antillen

Veel Venezolaanse papegaaien vinden hun weg naar Aruba en de Nederlandse Antillen. Doordat deze nog geen lid zijn van CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora), ondermeer doordat adequate wetgeving op het gebied van natuurbescherming op de Antillen zelf ontbreekt, kunnen Venezolanen die met bootjes groenten en fruit naar de eilanden brengen, ongestraft hun papegaaien kwijt voor een voor hen zeer aantrekkelijke opbrengst. De armoede van de Zuid-Amerikaanse bevolking draagt ertoe bij dat de papegaai uitgeroeid zal worden, zo men op de huidige voet doorgaat.

TRAFFIC EUROPE

Volgens een rapport dat TRAFFIC EUROPE begin 1991 opstelde, wordt er al vanaf de jaren zeventig gesproken over de aansluiting van Aruba en de Nederlandse Antillen bij CITES. Tot dusverre nog zonder resultaat. Wel bestaat er al lange tijd een verordening met betrekking tot de invoer van papegaaien. De sancties die toegepast worden onder deze verordening zijn fors; helaas wordt er echter geen gebruik van gemaakt. Deze quarantaine verordening werd overigens niet geïntroduceerd uit natuurbeschermingsoverwegingen, doch ter voorkoming van besmetting. Zuid-Amerikaanse papegaaien kunnen ziekten dragen die gevaarlijk zijn voor mens en dier, zoals de papegaaienziekte. Volgens genoemde verordening is de invoer van papegaai-achtigen vanuit Zuid-Amerika verboden. Bij overtreding kan men een gevangenisstraf van 4 jaar verwachten (artikel 233 van de Algemene Verordening P.B. 1949 nr. 62, artikel 97). Voor het kopen, vervoeren en zelfs voor het als geschenk aanvaarden van deze dieren kan men ook worden gestraft en wel met een gevangenisstraf van hoogstens 3 jaar en een boete van Fl.10.000.-. Dit alles klinkt heel indrukwekkend, doch van toepassing hiervan blijkt nauwelijks sprake te zijn, aldus TRAFFIC EUROPE. Natuurbeschermers op de eilanden zijn dan ook somber gestemd. De af-

22 t/m 31 januari 1993

41e COM-Wereldtentoonstelling in Het Turfschip in Breda

Dat mag u niet missen!

gelopen paar jaar zijn ook herhaaldelijk artikelen verschenen in de plaatselijke pers over dit probleem.

Natuurbeleidsplan

Volgens Regeringsbeslissing Natuurbeleidsplan (Tweede Kamer, vergaderjaar 1989-1990, 21 149 nrs. 2-3), "vormen de Nederlandse Antillen en Aruba als onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden belangrijke partners voor het gezamenlijk vervoer van op natuurbehoud gerichte samenwerkingsprojecten. De gedachten gaan daarbij ondermeer uit naar het desgewenst beschikbaar stellen van expertise ten behoeve van het opstellen van een beleidsplan voor natuur en landschap per eiland, dat in de discussie over de toekomstige ontwikkeling van de eilanden van groot belang kan zijn. (...) Daarnaast valt b.v. te denken aan uitwisselingsprojecten voor ambtenaren in het kader van de Wetlands Conventie en het CITES-verdrag".

In marge van het z.g. consultatief mechanisme, het regelmatig plaatsvindend ambtelijk overleg tussen Venezuela, Aruba, de Nederlandse Antillen en Nederland, waar gesproken wordt over onderwerpen van gemeenschappelijk belang, werd de CITES-problematiek ook reeds naar voren gebracht. Tevens werd van Nederlandse zijde hulp aangeboden

in aansluiting op voornoemde passage uit het Natuurbeleidsplan.

Groeiende bezorgheid Venezuela

Het M.A.R.N.R. (Ministerio del Ambiente y de Recursos Naturales Renovables Ministerie van Milieu en Vernieuwbare Natuurlijke Hulpbronnen) maakt zich al lange tijd zorgen over de gang van zaken aangaande de illegale smokkel van Venezolaanse gevederde onderdanen naar Aruba en de Nederlandse Antillen. Ook Venezuela heeft al meerdere malen de instanties van Aruba en de Nederlandse Antillen benaderd om haar bezorgheid uit te spreken. Op Curacao worden ongeveer 170 papegaaien per jaar in beslag genomen. Dat zijn uitsluitend papegaaien die bij de douane onderschept worden. Men schat dat jaarlijks ongeveer 1000 papegaaien voor de handel naar en via Curacao aan de natuur in Venezuela onttrokken worden. Wie er eentje wil, kan deze gewoon bestellen bij een Venezolaanse visser. Veel vogels overleven de tocht echter niet. Tot op heden moesten ook de in beslag genomen papegaaien op Curacao het avontuur met de dood bekopen, omdat men geen vogels op het eiland los wilde laten, die er in eerste instantie ook niet thuishoren.

Een retourtje Aruba

Sinds vorig jaar echter hoeft de afloop niet zo tragisch meer te zijn. Eind 1990 werd van de zijde van de Stichting CARMABI te Curacao het idee naar voren gebracht om in beslag genomen papegaaien terug te sturen naar Venezuela. Het MARNR bleek bereid de vogels terug te nemen. In samenwerking met de Veterinaire Dienst van Aruba, de natuurbeschermingsvereniging AUDUBON DE VENEZUELA en de Landbouwfederatie van de Nederlandse Ambassade te Caracas, werd op 11 april 1991 de eerste groep van 10 papegaaien uit Aruba gerepatrieerd. AIR ARUBA was zo vriendelijk de vogels gratis over te vliegen.

Welkom thuis!

Het was een vreugdevolle gebeurtenis toen de vogels op het vliegveld Maiquetia landden, al was het dan niet op eigen krachten. Met veel fanfare werden ze in ontvangst genomen. Ook de AUDUBON-vereniging had in de maanden daarvoor de regeringen van Aruba en Curacao gebombardeerd met brieven waarin werd aangedrongen op aansluiting bij CITES, hierin bijgestaan door een 40-tal natuurbeschermingsverenigingen in de Verenigde Staten en Zuid-Amerika. De vogels: 3 Amazone barbadensis en 7 Amazone ochrocephala.

la (Loro Real) werden ondergebracht in een speciaal daartoe ingericht revalidatiecentrum nabij het nationale park Henri Pittier, om de veren van hun vleugels weer bij te laten groeien en om weer te leren om voor zichzelf te zorgen.

"Een papegaai die langer dan 3 weken in gevangenschap heeft verkeerdt, is vergeten hoe zich in het wild te handhaven", aldus Mary Lou Goodwin, Vice President van de AUDUBON-vereniging en vooraanstaand ornitoloog. Inmiddels vliegen de vogels al lang weer vrij rond en wel op het eiland Margarita.

'La Cotorra Margaritena'

Op Margarita is men druk bezig om te redden wat er nog te redden valt. Vlogen er enkele jaren geleden nog bijna 10.000 rond, momenteel zijn dat nog maar iets van 800 Geelvleugelamazones.

Deze papegaai schijnt trouwens nog voor te komen op Bonaire al zijn het nog maar enkele honderden vogels. Ook in deze vogels wordt illegaal gehandeld. (A. barbadensis staat op Appendix I van de Conventie en valt daarmee onder het strengste beschermingsregime; commerciële handel in Appendix I soorten is verboden).

Menige familie op Margarita heeft een "Cotorra", zoals deze papegaai

De Venezolaanse papegaai-emigrant tegen wil en dank

hier genoemd wordt, in huis.

Het lokale "gebruik" van de daar in het wild voorkomende soort is echter niet de grootste bedreiging voor deze papegaai-populatie. Deze wordt eerder gevormd door de illegale vangst en handel. Jonge vogels worden aan toeristen te koop aangeboden. Ook de ongecontroleerde zandexploitatie heeft geleid tot de verontrustende situatie, 75% van de nesten wordt leeggehaald als de vogels nog maar net geboren zijn. Noch op de vliegvelden, noch op de ferryboten bestaat enige controle. Reizigers kunnen met gemak enkele jonge vogels in een doos meenemen; veel vogels sneuvelen daarbij.

Hoopgevende geluiden

Thans bestaat er een vorm van samenwerking tussen de zandexploitanten en de natuurbeschermers en is er zelfs een beschermd gebied ingesteld. Tevens probeert men de lokale bevolking het belang van de bescherming van "hun" Cotorra in te laten zien. Door middel van deze samenwerking tussen natuurbescher-

mers, zandexploitanten en lokale bevolking hoopt men de situatie weer wat rooskleuriger te maken.

Eind goed, al goed?

Papegaaien die weer terugvliegen naar Venezuela, groeiend bewustzijn van de plaatselijke bevolking van de eigen fauna; het wachten is nu alleen nog op Aruba en de Nederlandse Antillen die beiden druk bezig zijn met de laatste stappen om de wetgeving rond te krijgen die toetreding tot het CITES-verdrag mogelijk maken. Ondertussen ziet Venezuela zijn bontgekleurde inwoners nog steeds met alarmerende aantallen verdwijnen. Niet alleen krijgen Aruba en de Nederlandse Antillen een steeds slechtere naam, ook de naam van Nederland zit daar onwrikbaar aan vastgekluisd. Het is dus de hoogste tijd; Venezuela wil zeker niet al zijn papegaaien kwijt!

Soldatenara, 8 maanden oud

Over kleurkanaries

Zilveragaat

In een vorig artikel hebben wij kunnen lezen, dat een goudagaat de intensiefactor dient te bezitten en de gewone agaat de niet intensieve vogel is. Beide kleurslagen bezitten de gele bijkleur en vogels die z.g. half of matig intensief zijn komen op de tentoonstellingen nooit tot hoge waarderingen. Het zijn tussenliggers en in deze kleurslag vragen wij nu eenmaal het één of het ander, dus volledig intensief of niet intensief, niets daar tussenin.

Bij de zilveragaat is dat anders, bij een niet al te sterke werking van de intensiefactor komt deze kleurslag het beste tot zijn recht. Jammer genoeg zien wij de zilveragaten zelden nog op de kleinere tentoonstellingen, zijn ze er wel dan gaat het meestal om exemplaren die wij als "bijkweek" kunnen bestempelen. De vogels voldoen dan bijna nooit aan de kwaliteitseisen die in de standaard zijn vastgelegd, eisen gesteld aan hoofd- en bijkleur, hier respectievelijk pigment en zilvertint. Het uiterlijk van een goede zilveragaat dient aanzienlijk lichter van tint te zijn dan het totaalbeeld van de blauwe kanarie. Oorzaak van die lichtere kleur is, dat ook hier pigmentverlies is opgetreden en tussen de bestreping is dan, vergeleken met de blauwe, aanzienlijk minder bruin te zien, de bestreping op zichzelf is iets minder zwart en de grote pennen hebben een duidelijk lichtere omzoming dan genoemde blauwe kanarie dat heeft. De donskleur is donker, tegen zwart aan. Zodra er sprake is van een **overmatige blauwstructuur**, komt het uiterlijk van de zilveragaat in de buurt van het totaalbeeld van de blauwe kanarie en dat is **niet** wat wij vragen. Betreffende de bijkleur zijn er **twee mogelijkheden**, n.l. de dominant- of recessiefactor kan daarvoor verantwoordelijk zijn.

De dominantwitfactor is een gedeeltelijke beletter van carotinoïde, lees vetstofkleur, **de recessiefwitfactor is een volledige beletter** van carotinoïde inhoudende, dat de recessieve zilveragaat **geen spoor** van gele of orangerode aanslag in vleugel- en staartpennen kan tonen. Dit in tegenstelling met de zilveragaat die in het bezit is van de dominantwitfactor, waar genoemde aanslag vrijwel altijd in de grote pennen en soms ook nog op de schouders te vinden is.

Voornaamste pigmenteisen voor zilveragaat.

Smalle, korte of vrij donkere pigmentbestreping in de rug en in beide flanken. De kleur van die bestreping moet gelijk zijn aan de kleur die wij zien in vleugel- en staartpennen. Geen al te brede omzoming in de grote pennen. Zien wij tussen de bestreping noemenswaardig bruine of beige tint, dan is dat foutief. De baardtekening, die voor alle agaten karakteristiek is, mag niet te zwak zijn en dient bovendien symmetrisch te zijn. Pootjes, nagels en ook de snavel **niet te donker** van tint en **beslist eenkleurig**. Met dat alles zijn wij er nog niet, de eisen voor bijkleur zijn: geen of slechts minimale aanslag in vleugel- en / of staartpennen. Matige werking van de intensiefactor o.a. inhoudende dat er geen overmatige hoeveelheid schimmiel in het rugdek

voorkomt. Over het gehele lichaam dient een **egale en vooral zuivere zilvertint** waarneembaar te zijn. Indien er sprake is van een **matige** werking van de blauwfactor, dan is dat bij de zilveragaat een voordeel. De eisen zijn niet mis, maar als wij dan ook een vogel zien die nagenoeg aan die eisen voldoet, dan is er zeker sprake van een prachtexemplaar. Eerder hebben wij het woord "bijkweek" laten vallen, daarbij zijn dikwijls vogels met een te brede omzoming in vleugel- en staartpennen alsmede een storende, valse beige of bruinachtige tint in de vleugels. Dat zijn natuurlijk **geen** prachtexemplaren. Bij het samenstellen van kweekparen dienen wij er dan ook steeds rekening mee te houden, dat er nooit twee partners met dezelfde hiergenoemde fouten aan elkaar gepaard worden. Doen wij dat wel dan zullen wij de nateelt met nog ernstiger fouten opzadelen. Toont de vogel een teveel aan beige of bruine tint tussen de pigmentstreepjes in, dan heeft dat tot gevolg dat het totaalbeeld te mat of te bruin is en dus onvoldoende helder overkomt.

Eerder genoemde blauwfactor zal, indien matig aanwezig, hierop een gunstige werking hebben, die factor heeft n.l. een bruinverdringende werking en dat is dus voordelig voor de vereiste helderheid. Er zijn kwekers die een manier gevonden hebben om bij de dominante exemplaren, de aanslag vrijwel geheel weg te kweken, dat is een groot pluspunt. Moeilijker schijnt het te zijn om een vogel te brengen met een mooie egale en zuivere zilvertint. Exemplaren die min of meer overwaasd zijn, deels mat van tint, soms met witte vederpartijen in onderlichaam en flanken, komen dan ook veelvuldig voor. Indien er een **matig werkende intensiefactor** aanwezig is, dan heeft dat tot gevolg

dat er een niet te korte en tevens niet al te lange bevedering tot stand komt en dat is juist wat wij hier nodig hebben. Volledige intensiviteit zou de hier vereiste aanwezigheid van schimmel geheel uitsluiten en tevens de aanslag in de grote pennen aanzienlijk versterken. Het tegenovergestelde zou een teveel aan schimmel en een tekort aan helderheid tot gevolg hebben, daarom is een matige werking van de intensiefactor vereist. Om nateelt te bekomen die nagenoeg aan de standardeisen voldoet, kunnen wij het beste **fokzuivere partners** gebruiken b.v. goudagaatman tegen zilveragaatpop of omgekeerd. Bij voorkeur slechts **één van de twee**

zilver, welke dat dit is maakt niet uit. Ook uit andere paringen is het mogelijk zilveragaten te verkrijgen, b.v. goudisabelman tegen zilveragaatpop. Als wij hier een kansberekening maken dan zien wij, dat de helft van de jongen, al dan niet zilver, isabellen zijn en daarom is het niet begonnen. De andere helft allen niet fokzuivere mannen, splitst zich op in zilver- en niet zilveragaat. Dus ongeveer één-vierde deel van de nateelt zal de gewenste kleurslag bezitten maar is dan isabel verervend, dus niet fokzuiver. Ik wil niet stellen dat hierbij geen zilveragaat kan zijn die aan de gestelde eisen voldoet maar de kansen liggen bij genoemde paring v.w.b. aantal

jongen waaruit selectie voor tentoonstellingen mogelijk is, precies de helft lager dan bij eerstgenoemde paring. Dit spreekt voor zichzelf, zonder dringende redenen die paring liever niet toepassen! Uiteraard zijn er meer mogelijkheden om zilveragaat nateelt te bekomen, denk b.v. aan de **isabelverervende blauwe man**, gepaard aan welke gepigmenteerde pop dan ook. U kunt er vrijwel zeker van zijn dat zo'n paring U geen zilveragaat nateelt zal opleveren waarop U trots kunt zijn. Dus liever kweken met fokzuivere exemplaren.

A.van Eck. ■

VAN KEULEN KOOIEN

Van Keulen heeft een uniek kooienprogramma voor de liefhebber en de handel: • Broedkooien • Verkoopkooien • Ziekenkooien • Vluchtkooien.

Ook Volièrebouw • Broedmachines • Vogelposters. Uitgebreide informatie staat in de gratis folder die u bij ons kunt aanvragen.

VAN KEULEN

Van Keulen Kooien
van den Bergsweg 18,
7442 CK Nijverdal.
Telefoon 05486-12452

 Zebravinken van wereldklasse zijn te zien op de 41e COM Wereldtentoonstelling van 22 t/m 31 januari in Het Turfschip in Breda

Zebravinken

Isabel in de bruinserie

Inleiding.

De isabel wordt door velen een zeer aansprekende mutatie gevonden. Met name de man, een warm lichtcreme vogel met een diepbruine wang en flank, is door zijn contrast een fraaie zebravink. Toch zijn de isabellen jarenlang slechts in beperkte aantallen op de TT's aanwezig geweest. De laatste jaren is echter een duidelijke toename te constateren. Een bespreking van deze kleurslag is daarom zeker op zijn plaats. We gaan in op de vererving, de kleureisen en geven enkele kweekaanwijzingen. Ook gaan we nog even in op de isabel in de grijsserie.

Vererving.

De isabelmutatie vererft autosomaal recessief. Deze faktor ligt dus **niet** op de geslachtschromosomen. Zowel bij man als bij pop moet de isabelfactor dubbel aanwezig zijn om een isabel te tonen. Is de faktor slechts enkel aanwezig, dan is er sprake van een vogel die split is voor isabel. Deze

vogel zal uitwendig nauwelijks als zodanig herkenbaar zijn.

Kleureisen.

De isabel ontstaat door reductie van het (grauwbruine) eumelanine uit de totale bevedering. Het (roodbruine) phaeomelanine mag niet worden aangetast. De mate van reductie van het eumelanine kan sterk variëren, waardoor je lichte, maar ook vrij donkere exemplaren kunt aantreffen. De voorkeur gaat uit naar de lichte variant, waarbij het eumelanine maximaal gereduceerd is. Sommige tekeningpatronen ontbreken dan volledig: geen borsttekening en geen oogstreep. In de praktijk is dit echter nog moeilijk te realiseren en de meeste isabellen laten nog wel wat oogstreep (bij poppen het meest opvallend) of borsttekening (bij mannen) zien. Kop en rug/vleugeldeken moeten lichtcreme zijn, waarbij het rug/vleugeldeken een duidelijke warme tint moet laten zien. Deze warme tint is alleen te bereiken bij een vogel in de bruinserie en

wordt veroorzaakt door het phaeomelanine. Een isabel in de grijsserie bezit dit in veel mindere mate en zal daardoor veel kouder van kleur zijn. Het rug/vleugeldeken moet een goede egaliteit tonen, een eis die ook nog al wat problemen geeft. Het onderlijf moet donkercreme zijn. Ook deze kleur wordt veroorzaakt door phaeomelanine en kan de kleurdiepte benaderen van het onderlijf van de normaal bruine. Wang (diep oranjebruin) en flank (kastanjebruin) van de man moeten dezelfde kleurdiepte bezitten als een bruine man. Vaak zien we isabellen waarbij ook het phaeomelanine enigszins is gereduceerd, maar dit moet als een duidelijke fout worden bestraft.

Kweekaanwijzingen.

Zoals bij elke kleurslag verdient het aanbeveling de vogels door selectie binnen de kleurslag te verbeteren. Soms kunnen we hiervoor echter niet aan geschikte isabellen komen. Voor verbetering van het formaat of verdie-

ping van de kleur van de wang en flank (en van de warmte in de tint) maken we dan gebruik van een normaal bruine. Bij voorkeur is dit een man omdat we die het beste op de genoemde kleureigenschappen kunnen selecteren. Deze bruine moet verder zo warm mogelijk van kleur zijn. De tekeningspatronen in borst, staart en oogstreep zijn bij voorkeur zo licht mogelijk van kleur (hoe minder eumelanine de bruine bezit, hoe beter: we gaan dit bij de isabel immers wegwakken). De jongen van deze bruine, gepaard aan een isabel (F1) zijn allemaal bruinen, die split zijn voor isabel. Paren we deze jongen vervolgens weer aan isabellen, dan is van de nieuwe jongen (F2) 50% isabellen en 50% bruinen split voor isabel. De eerste isabellen uit een degelijke paring laten meestal nog vrij veel grauwe aanslag zien, een restant eumelanine. Door een verdere selectie na paring van deze vogels aan een andere isabel kunnen we "schonere" isabellen gaan kweken.

De isabel in de grijsserie.
Sinds een aantal jaren worden op de

TT's soms isabellen in de grijsserie ingezonden. Deze vogels kunnen zeer fraai zijn, maar tonen duidelijke tekeningpatronen zoals borst- en staarttekening. Hieruit blijkt dat het eumelanine slechts in beperkte mate is gereduceerd. Omdat dergelijke isabellen niet in het vraagprogramma voorkomen, behalen ze meestal maar weinig punten. De laatste tijd gaan er echter steeds meer stemmen op om ook deze isabellen te erkennen. Vrijwel alle mutaties worden immers in de grijs- en in de bruinserie gevraagd. Een voorwaarde hiervoor moet dan wel zijn dat deze twee isabellen goed van elkaar te onderscheiden zijn. De isabel grijs met half gereduceerd eumelanine is goed herkenbaar. De isabel bruin met volledig gereduceerd eumelanine is wat lastig te onderscheiden van een volledig gereduceerde in de grijsserie. De al beschreven warme tint is een herkenningspunt voor de bruinserie. Verder verschilt het warmcreme onderlijf in de bruinserie van het veel wittere onderlijf in de grijsserie. Willen we beide isabellen in het vraagprogramma opnemen, dan zullen de keurmeesters streng op dit onderscheid moeten

keuren. Wellicht zal de NBvV de isabel grijs gaan opnemen in het vraagprogramma vanaf 1993.

Samenvatting.

De isabel bruin is een zebra-vink met maximaal gereduceerd eumelanine en met het volledige bezit van het phaeomelanine. De warmte in de tint is een herkenningspunt voor de isabel bruin. Verbetering van deze kleurslag bereiken we het liefst via selectie binnen de kleur. Eventueel gebruiken we een normaal bruine. Zowel bruine mannen als poppen kunnen split zijn voor de isabelfactor. Wellicht wordt binnenkort ook de isabel grijs in het vraagprogramma opgenomen, maar dan met half gereduceerd eumelanine, waardoor de tekeningpatronen duidelijk aanwezig zijn. Het kweken van goede isabellen in grijs- en bruinserie is een interessante uitdaging. Wij wensen u hierbij veel succes.

TC. N.Z.C.

Foto: A de Bruin

HAAL DE NATUUR IN UW VOGELRUIMTE

Met een betrouwbare lichtregelaar van ESVE

High-Tech dimmers van absolute topklasse

Leverbaar in 400 watt en 1000 watt, met of zonder fotocel, digitaal of analoog uitgevoerd.

Alle digitaal uitgevoerde dimmers zijn voorzien van een 500-uurs gangreserve.

Eenvoudige montage

Speciale modellen zijn eveneens leverbaar

Prijzen vanaf f 149,- t/m f 539,-

vraag uitgebreide
documentatie
Bel, 01659-4488

ESVE

ESVE Postbus 10
4740 AA Hoeven

De Belgische Bult

Tekst: A. van Dun.

Tot een van de oudste kanariërassen die we kennen, behoort de Belgische bultkanarie. De vraag is dan dikwijls, moet dat dan niet een groot voordeel zijn als een bepaald ras al zo vele jaren bestaat en dan moeten we toch zeggen dat er ook vele nadelen aan vastzitten. De Belgische bult heeft tijdens gekend van grote bloei, maar ook tijden dat hij bijna uitgestorven was. Daar de kwekers van dit ras eind 1600 begin 1700 nog niet die mogelijkheden hadden die wij nu hebben, werd er nogal eens gekruist met bepaalde rassen maar dat was meestal geen verbetering. In het midden van de vorige eeuw was de Belgische bult in België zeer populair, vooral in de streek rond Brugge en Gent. Er waren daar ook goede exemplaren, maar deze gingen voor veel geld naar Engeland, waar de goede vogels jammer genoeg weer voor bepaalde kruisingen werden ingezet. Bijna 50 jaar geleden, na de tweede wereldoorlog, hebben enkele kwekers in de omgeving van Luik zich weer ingezet om ook dit mooie ras weer in zijn volle glorie terug te brengen en zij zijn hierin ook geslaagd. We hebben bij dit ras niet te maken met een mutatie, maar met een vorm- en houdingvogel die door selectie zo gekweekt is. Nu zult u ook begrijpen dat door kruisingen datgene wat in vele jaren gekweekt is, in korte tijd weer verdwenen kan zijn. Ook hier stellen we weer de regel, kweek met raszuivere vogels en zorg steeds voor een goede selectie. Probeer de vorm en houding van deze vogels, zoals op de afbeelding, vast te houden of deze zo te kweken. De Belgische bult is, mits hij in goede konditie is, geen moeilijke kweekvogel. Hij stelt ook geen bijzondere eisen wat betreft de voeding of broedkooi en velen zullen de ervaring hebben dat het juist vrij goede kweekvogels zijn. Waar we als kwekers bij vooral dit ras wel rekening mee moeten houden is de bevedering. Deze vogel behoort tot de gladbevederde, vooral kop, hals, rug en flanken moeten strak van bevedering zijn en alleen op de borst is het toegestaan als hier de bevedering wat minder strak is. Dit komt meestal voor bij de vogels die een goede houding

aannemen. Als we de afbeelding bekijken, zien we een klein, smal en lichtovaal kopje en de fout bij veel van deze vogels is een te forse en ronde kop. De hals moet lang en dun zijn. Bij velen is die te kort en te vol, waardoor deze vogels ook nooit een optimale vorm en werkhouding zullen laten zien. De schouders moeten vooral breed zijn en hoog opgetrokken, zodat bij een goede werkhouding van achter af gezien het kopje en de hals niet meer zichtbaar zijn. De rug moet vanaf achter gezien een driehoek zijn, de bovenzijde vrij vol en breed en de zijkanten wortelvormig, wat lang uitlopend tot de punten van de vleugels. De vleugeltoppen moeten goed aangesloten zijn, dus geen gekruiste vleugels. Ook de zijkant geeft als beeld weer een driehoek, dus ook hier het lange wortelvormig model. De staart moet lang, smal en recht zijn en vanaf de zijkant gezien met de rug één rechte verticale lijn vormen. De staart mag ook bij een goede werkhouding de zitstok niet raken. Om alles compleet te maken bij dit ras, de pootjes. Deze moeten bijna gestrekt zijn, waarbij zij ook niet te lang mogen zijn; vooral de

dijen moeten goed bevederd en mogen maar net zichtbaar zijn. De grootte gemeten van de punt van de snavel tot het uiteinde van de staart moet 17 cm zijn. Met alle goede eigenschappen samengevat en dan nog eens goed de afbeelding bekeken, kunnen we ook hiervan zeggen, een ras wat er mag zijn en met zo'n werkhouding thuis hoort op elke show van postuurvogels. Indien we de mogelijkheid hebben gehad om met kweekvogels die de goede eigenschappen bij zich hebben te kweken, en we hebben daaruit jongen gekweekt die het bij zich hebben en ook laten zien, dan komen we aan het punt om de vogels te laten werken. Dit wel zeggen, het aantikken van de T.T.-kooi, waardoor de vogel geactiveerd wordt om de houding aan te nemen. Zorg er voor dat tijdens de ruiperiode er een paar koepelkooien in de vlucht hangen, geef hierin regelmatig wat snoepzaad en we zullen zien dat de vogels dan ook regelmatig in deze T.T.kooien zitten. Plaats na de ruiperiode de vogels waar men wat van verwacht in de bovenste broedkooien of vluchtjes, met aan de voorzijde een koepelkooi geplaatst. We zullen nu de vogels regelmatig van vluchtje of broedkooi in de koepelkooi zien plaatsnemen en daar zij hoog geplaatst zijn ook de houding zien aannemen. Wat er onder hen in de kooi gebeurt zullen ze ook willen zien! Zorg dat u er regelmatig mee bezig bent. Nog iets dat u nooit mag vergeten, een Belgische bult, die vanaf het moment dat hij het nest verlaat tot na de ruiperiode nooit of niet regelmatig genoeg een werkhouding aanneemt, ook al is deze nog niet geheel optimaal, zal het na maanden ermee bezig zijn in de T.T.kooi ook niet doen. Een goede vogel zal er al mee bezig zijn op de rand van het nestbakje. Deze vogels zullen ook tijdens de T.T.periode laten zien tot welk ras ze behoren en zij zullen dit dan ook regelmatig demonstreren. Een Belgische bult die te smal in de schouders is, kan men lang bekijken maar hij zal daar niet breder door worden. Zo ook met de werkhouding, als die er niet is, kan de vogel die ook nooit optimaal en regelmatig laten zien. Tot de volgende uitgave met weer een ander ras.

Californische kuifkwartel

Door Prof. dr. Anthonie Stolk.

Van de kuifkwartels van het geslacht *Lophortyx* is de Californische kuifkwartel *Lophortyx californica* wel de bekendste. Hij komt daar in grote aantallen in de dalen en op de hellingen van het gebergte langs de westkust van Noord Amerika voor. Men treft hem daar aan in doornstruikbossen, de zogenaamde chaparral en in eikebossen. Droge gebieden van het zuidwesten van de U.S.A. en Mexico.

De Californische kuifkwartel is een vrij sterke vogel, die gemakkelijk in gevangenschap is te houden en ook uitstekend te kweken is. Hij wordt dan ook vrij veel door Europese vogelliefhebbers gehouden. Eind maart en begin april zijn de hanen druk in de weer en weerklinkt overal hun **kah-ah**-geroep. Door de haan wordt voor de hen een karakteristiek baltspel opgevoerd, waarbij hij om haar heen danst en voor haar buigt. Hij laat daarbij ook babbelende en gleechende geluiden horen. Het nest is een met de poten gekrabd kuiltje in de grond, dat met enige halmen en bladeren is bekleed en het legsel van nogen tot zeventien bruingevlekte witachtige eieren. Broedduur drie weken tot 22 dagen. De zorgzame haan houdt trouw bij het nest de wacht en kan als een reservebroeder worden beschouwd. Mocht de hen verongelukkig (door een vos bijvoorbeeld, die het op haar en de eieren heeft gemunt) dan gaat hij alleen met het broeden door en kan het broedsel toch nog goed terecht komen. Uiteraard een bijzonder doelmatig gedrag, waarmee het overleven van het individu en daarmee (en daar gaat het altijd om in de vrije natuur) tevens het instandhouden van de soort is gediend. Per jaar wordt slechts éénmaal gebreed. Gezamenlijk zorgen de oudervogels voor de jongen, die na vijftien dagen vliegvlug en na vier weken reeds zelfstandig zijn. Vijf of zes families met gemiddeld negen jongen sluiten zich in het najaar tot wintertropen aan. Ieder van deze gezelschappen blijkt aanspraak op een gebied van ongeveer drie kilometer doorsnede te hebben. Tegen binnendringende soortgenoten wordt het fel verdedigd. De kuifkwartels zijn op een groot aantal plaatsen cultuurvolgers geworden. Ze kunnen in stadsparken worden aangetroffen, alsmede in tuinen en wijngaarden. Daardoor bleek ook de succesvolle invoer in andere staten en werelddelen mogelijk te zijn; British Columbia (Canada), New Mexico, Utah, alsmede in Chili, Nieuw Zeeland en Hawaii.

496

De

Tekst en foto: Andre Bruggeman.

De vink komt vrijwel over heel Europa voor en gelukkig nog in grote aantallen maar niet meer zoals 40 jaar geleden. Algemeen worden de namen boek- en botvink gebruikt. Ze zijn erg geliefd want ze hebben niet alleen een mooie zang maar zijn ook mooi van kleur.

Ze zijn goed herkenbaar aan de erg opvallende dubbele witte vleugelband, ook tijdens de vlucht kunnen ze goed onderscheiden worden van de andere soorten, doordat de buitenste staartpenen het wit goed laten zien. De wijnrode borst is bijzonder mooi en zeker in de winter wanneer wij ze op de sneeuw aan onze voedertafel in de tuin te zien krijgen. Verder contrasteert het leiblaauw op de kop en nek erg goed. Dit blauw is bij de meer noordelijke vink donkerder en mooier dan de hier bij ons voorkomende. Het wijfje daarentegen is minder opvallend en is geheel olijfgroen, de vleugels en rug zijn een weinig donkerder dan de borst en onderkant. Zij komen overal voor, in het bos, op het platte land, in parken en in onze tuinen. Het is een insecteneter welk veel goed doet, en in de winter schakelen ze over op zaden. Het nestelen doen ze gewoonlijk in een hoge boom of in een meidoornheg. Hun voorliefde gaat uit naar hoogstamboomgaarden waar ze als bescherming hun nest bouwen in de nabijheid van het nest van de grote lijster. Want deze grote lijster weet de hebzuchtige ekster en gaaien wel op afstand te houden en zo profiteert onze vink van deze bescherming. In het andere geval staat ze volledig machteloos en worden er veel nesten leeggeroofd. Hierdoor is de vink in onze streken ook vroeg met nestelen. Het nest is naar mijn

Vink

(Fringilla coelebs)

mening zowat het stevigste en mooist gemaakt van al de nesten van onze Europese vogels. De langstaartmees heeft ook een mooi en kunstig nest maar dat is erg teer. Een vinkenest is klein en kunstig in elkaar geweven, binnenin met dierenharen bekleed. De buitenkant is bezet met spinsel en mossen, en dit werkje wordt door het popje volledig alleen gedaan. Hierbij gaat ze zo omzichtig te werk dat zij zeker niet wordt verraden. Wanneer dit nest in een oude fruitboom is ondergebracht, is het erg moeilijk te vinden. Het nestje lijkt dan wel op een overblijfsel van een dikke weggesnoeide tak. Het legsel bestaat uit vijf gevlekte eitjes, en de pop broedt alleen, en houdt de jongen warm zolang als nodig. Ze wordt door de man op het nest gevoederd, en het popje

voedert op haar beurt de jongen. Van de vijf jongen worden er gemiddeld drie zelfstandig. Na een eerste broedsel volgt er een tweede en laatste, en hierbij is het de man die het overgrote deel van insecten aanbrengt. Dit voedsel bestaat dan uit allerlei soorten rupsjes en spinachtigen. Ook dit voederen gaat langs allerlei omwegen naar het nest zodat het zeker op deze manier niet verraden wordt. Wel valt het op dat wanneer iemand te dicht in de omgeving van het nest komt er een waarschuwingsroep ontstaat, en hoe dichterbij het ritme versneld en krachtiger wordt. Van alle Europese vogels is de vink de meest gehouden voliëre- en kooivogel. En dit nogmaals, om zijn bijzondere mooie kleur en opgewekte zang. Die zang is een luid en krachtig voorge-

dragen lied, welke van streek tot streek kan variëren. Het meest bekende en tevens mooiste lied brengt de vink welke voorkomt in België Oost-Vlaanderen, meer bepaald in het land van Waas rond Sint Niklaas. De vink wordt in België gehouden door vele, vele duizenden liefhebbers, vooral in Vlaanderen, en afgericht voor zangwedstrijden. Op vogeltentoonstellingen komt ze maar in een klein aantal voor en dit door het feit dat niet iedere vink zich goed laat africhten, want op dit punt verliest ze meestal de punten. De kweek in de voliëre, en dit bij voorkeur per koppel apart, vraagt veel aandacht en toewijding, en vooral vele insecten welke ze nodig hebben om hun jongen groot te brengen. Ook verschillende mooie mutaties zijn ontstaan en ook die worden met veel kennis en zorg verder gekweekt. In het najaar, tijdens de grote trek, vliegen ze in groepjes, en vaak met noordvinken samen. Ook gebeurt het dat mannen en popjes afzonderlijk deze tocht maken. We zien ze heel graag terugkomen in het voorjaar, teneinde opnieuw van hun bijzondere zang te kunnen genieten.

Waar blijven ze?

Ik wil het met u eens hebben over onze cubavinken, speciaal over de **Zwartkop Cubavink (Tiaris bicolor)**. In 1983 werden van deze soort eigen kweek vogels ingezonden op de Bondsshow in Breda door de Heren v.d.Berg, v.d.Blom, Oosthof en Zander. Terecht werden deze vogels gewaardeerd met een NBvV oorkonde voor de eerste eigen kweek.

Wat gebeurt er echter vaak met vogels die een oorkonde krijgen. Je ziet ze in het jaar waarop ze in aanmerking komen en soms nog een enkele maal daarna, maar dan lijken ze te zijn verdwenen. Ieder weet nu zo langzamerhand dat de import van diverse soorten vogels steeds moeilijker wordt en we moeten steeds meer en meer proberen om op eigen benen te gaan staan. Naar mijn mening moet ook het terugkomen van "OORKONDE-vogels" op een of andere wijze gestimuleerd worden, immers als een liefhebber ziet dat je met bepaalde soorten kunt kweken dan wil ook degene die ze niet heeft het proberen en alleen op die wijze kunnen wij ons scala aan vogelsoorten behouden. Terug naar ons donkere vriendje. Ze komen in de natuur voor in het Caraïbisch gebied, op de diverse eilanden aldaar. Er zijn enkele ondersoorten omdat het verspreidingsgebied vrij groot is. De verschillen tussen de ondersoorten zijn echter vrij gering. Man en pop zijn, zoals op de afbeelding te zien is, zeer goed van elkaar te onderscheiden. In de natuur heb ik de zwartkopjes voor het eerst waargenomen op ons mooie eiland Curacao, waar ze in grote getale, net als bij ons de mussen, voorkomen. Op een tentoonstelling die ik daar bezocht en die was ingericht door de plaatselijke vogelvereniging "De Vogelvriend", aangesloten bij de NBvV, zaten enkele eigen kweek zwartkop cubavinken. Tijdens de keuring van de vogels heb ik de eigen kweek vogel met een prijsje kunnen waarderen als mooiste eigen kweek inländse vogel. Ook op Curacao kunnen ze best goede vogels kweken. Uiteraard heb ik enkele van deze fraaie, kwieke vogeltjes, ook wel mofli's genoemd, meegenomen naar Nederland.

Kweek.

De kweek verliep eigenlijk voorspoedig. Ik heb ze eerst uitgeprobeerd in een ruime broedkooi (1 x 1 meter) echter zonder resultaat. Daarna zijn de vogels zomers gehuisvest in een buitenvolière van ruim drie meter lang met een overdekt nachtverblijf. Het koppel woont daarin samen met een stel witkop valparkieten. Dat betekent uiteraard dat het ontbreekt aan begroeiing. Op dit moment vliegen er

voedsel

nog drie jongen rond, terwijl de eerste ronde van vier al verwijderd is. Ze broeden in een half open nestkastje waarin ze een nest gemaakt hebben van cocos, gestoffeerd met zachte valparkietveertjes. De broedtijd is dertien dagen.

Gedrag

Uit ervaring is reeds lang bekend dat Cubavinken vogels zijn die hun territorium goed verdedigen. Omdat de meeste vogelliefhebbers vaak teveel vogels in hun volière hebben, hebben diverse soorten een kleiner territorium dan ze in de natuur hebben en komt het in de praktijk tot minder goede broedgedragingen. Derhalve mijn oplossing tot huisvesting met de veel grotere parkieten. Als de jongen uitgevlogen zijn dan moet men ze zodra ze zelfstandig zijn verwijderen, daar vooral pa zijn jonge zonen als rivalen gaat beschouwen en we dus strijd krijgen. De jonge vogels zijn in ongeveer vier weken zelfstandig.

Uitkleuren

Na enkele maanden beginnen de mannen reeds wat zwart in de bevedering te tonen, het duurt echter ruim een jaar voordat de vogels goed op kleur zijn. Als de vogels uitgekleurd zijn dan kunnen ze ook gebruikt worden voor de kweek.

Voeding

Op de voedselp plank staat een bak met valparkietenzaad waaruit ze de kleinere zaden eten. Tevens voer ik al mijn vogels een goed onkruidzadenmengsel (geen afvalzaad dus wat men vaak verkocht ziet worden). Van de onkruidzaden wordt veel gegeten. Ook eten ze mee van de stukjes appel gemengd met rozebottel, die de valparkieten dagelijks verstrekt krijgen. Optokvoer wordt minimaal gegeten. Als levend voedsel geef ik één maal per dag enkele meelwormen en in de tijd als ze jongen hebben krijgen de oude vogels tweemaal per dag een bakje waarin een aantal

buffalowormen en pinky's (kleine witte maden) gemengd zitten. Deze wormpjes vries ik in en ze worden zo vanuit de vrieskist neergezet. Al met al ziet U dat het eigenlijk niet veel moeite kost om deze fraaie vogeltjes te kweken, de hoofdzaak is eigenlijk om de vogels zodanig te huisvesten dat ze zich thuisvoelen en minder last hebben van storingen dan in een volle volière. Wat kweekresultaten betreft zijn de zwartkopjes eigenlijk te vergelijken met hun wat meer gekleurde soortgenoten, de Grote en Kleine Cubavink, waarvan U tevens afbeeldingen ziet. Ook voor deze twee soorten wil ik eigenlijk de waarschuwing geven, laten we ze wel in onze volières blijven houden. We zien ze eigenlijk steeds minder en dat is geen goede zaak. Ik hoop op deze wijze er iets aan bijgedragen te hebben om ze te behouden.

Tekst: D.J.v.d.Molen
Foto's: H.Bielfeld en C.Schoitz.

Literatuur:
 Birds of the West Indies (James Bond)
 Onze Vogels januari 1984 (H.A.Maurer en E.A.Kint)
 Birds of the Ned.Antillen (Prof.Dr.K.H.Voous)

De /

Actie vogelbescherming Nederland

Het is niet onwaarschijnlijk, dat u via de media kennis heeft genomen van de actie, die thans door Vogelbescherming Nederland wordt gevoerd, met als doel te komen tot een volledig importverbod van vogels in Nederland; een totaal handelsverbod van in het wild gevangen exotische vogelsoorten.

Vogelbescherming zegt weinig problemen te hebben met gekweekte en geringde vogels en beveelt het publiek aan om die te kopen en geen wildvang.

Met kreten als 'Natuur bijna leeggevoerd', 'Veel tropische vogelsoorten worden door massale import bedreigd met uitsterven' en andere agressieve, vooral op het sentiment gerichte leuzen, wordt het publiek bewerkt. Daarbij wordt in die algemene publicaties gemakshalve maar voorbijgegaan aan het feit dat de échte oorzaak de vernietiging van leefgebieden is.

Bepaald smerig is het om de handel in vogels te vergelijken met die in drugs. Wij hebben Vogelbescherming gelegenheid geboden om in deze editie, op een overigens wat mildere toon, de actie toe te lichten.

Vooropgesteld, de NBvV is onverkort vóór een volledige bescherming van de werkelijk bedreigde soorten, waarbij overigens naar onze mening wel mag worden opgemerkt, dat het mogelijk wel eens alleen door de vogelliefhebberij zoals wij die bedrijven, zou kunnen zijn dat die soorten wel in stand worden gehouden. Vooralsnog zal daarvan meer heil te verwachten zijn dan van de bescherming van de leefgebieden, alhoewel dat vanzelfsprekend ook de hoogste prioriteit dient te hebben waar het gaat om de niet direct bedreigde soorten, staat de NBvV op het stand-

punt, dat indien een land volstrekt legaal vogels wil exporteren, wij Nederlanders dan niet zo eigenwijs moeten zijn om ze buiten onze grens te houden; ook niet zo eigenwijs moeten zijn om vliegtuigmaatschappijen aan te zetten tot het boycotten van dergelijke transporten. Die vogels dienen op een verantwoorde wijze te worden vervoerd met de reguliere, grote en betrouwbare maatschappijen en ze moeten zonder problemen in ons land kunnen worden geïmporteerd. Kortom, de NBvV staat voor een controleerbaar en vooral ook werkbaar systeem van regelgeving, zodanig dat de bonafide handelaar op een behoorlijke en volledig verantwoorde manier zijn vak kan blijven uitoefenen. Alleen daardoor zijn er namelijk mogelijkheden om de malfide handel, die nu dank zij transportboycotten en straks misschien wel een totaal importverbod welig tiert, uit te bannen.

Naar de mening van de NBvV zit Vogelbescherming Nederland volledig op het verkeerde spoor. Vogelbescherming meent, dat door handhaving van boycotten en een volledige invoerstop het leven van vele vogels wordt gered; nou, vergeet dat maar! Het tegendeel zal worden bereikt en dat zeer tegen de zin van de bonafide handelaar en de serieuze liefhebber.

Vandaar, dat wij bij deze aan staatssecretaris Gabor verzoeken om in EG-overleg duidelijk aan te geven, dat vogels beter worden beschermd door een, zoals gezegd, werkbare en controleerbare regelgeving dan door complete verboden, die op allerlei manieren zullen worden omzeild.

Redactie.

De Zwavel

Tekst: Maarten de ruijter
Hoofd Vogelverzorger Dierenpark
Gettorf (BRD).
Foto's: C.Scholtz/ v't Hart
en auteur.

Algemeen:

De Zwavelgele Tyran-vliegenvanger, *Pitangus sulphuratus*, behoort tot de familie der Amerikaanse vliegenvangers of Tyrannen, Tyrannidae, en wordt zeer onregelmatig in de vogelhandel aangeboden. Het reusachtige verspreidingsgebied welke deze soort bewoont, strekt zich uit van Zuid Texas door Midden Amerika en het grootste deel van Zuid Amerika. Er zijn een groot aantal ondersoorten beschreven welke in grootte en kleurintensiteit verschillen. Het zijn bewoners van open gebieden en dan meestal nog in de buurt van water aan te treffen. Deze 23 cm grote vogels zijn absoluut niet schuw en zijn zelfs in tuinen en parken midden in de stad waar te nemen. In het grootste deel van hun verspreidingsgebied zijn deze dieren vrij algemeen verschijningen. Voor het houden in de volière is het raadzaam de dieren een verblijf voor zich alleen of met andere robuuste vogelsoorten te verstrekken want hun naam **Tyran** dragen deze vogels niet ten onrechte!

Voeding:

De natuurlijke voeding van de Zwavelgele Tyran-vliegenvanger bestaat hoofdzakelijk uit insecten. Het is echter ook reeds waargenomen hoe ze kleine slangetjes (ongeveer 25 cm) en een hagedisje van 10 cm (zonder staart!) vingen. Verder staat ook vis op het menu, welke op een eigenaardige manier gevangen wordt. De vogel zit dan op een uitkijkpost in de buurt van water en wanneer een visje wordt waargenomen maakt hij een stootduik, vangt het visje en vliegt daarna weer naar de uitkijkpost terug. Daar wordt de prooi dan wel 12 minuten achter elkaar beurs geslagen iets wat we ook van ijsvogels kennen. Als dan alle harde delen, botjes en graten gebroken zijn, wordt de prooi verorberd. Naast dit dierlijke voedsel staan ook nog bes-

gele Tyran-vliegenvanger

sen en andere kleine vruchten op het voedselschema van deze dieren. In Walsrode, waar ik langere tijd deze soort verzorgd heb, bestaat de voeding uit een goed universeelvoer (met veel gedroogde insecten, gekookt ei en kwark), gehakt gemaakt uit ééndagskuikens, grotere stukken vlees (in reepjes gesneden runderhart en in stukken gesneden ééndagskuikens) en vis (voorn en karper), levend voer (krekels en meelwormen) en een klein beetje fruit. Het beurs slaan van voedsel heb ik zelf bij een van onze dieren kunnen waarnemen. 2 minuten lang sloeg hij een stuk ééndagskuiken tegen een takje alvorens het te verslinden!

De kweek:

De collectie van Walsrode bezat reeds langere tijd een wijfje van deze soort, toen eind 1987 de mogelijkheid zich voordeed een mannetje aan te schaffen. Na de quarantainetijd werden beide vogels in de Fasanerie gehuisvest, samen met een paar Satyr tragopanen en enkele Roodkuifkardinaalen. Het verblijf mat 6,5 meter x 4 meter en 3 meter hoog (buiten) en 2,6 meter x 4 meter en 3 meter hoog (binnen). Het buitenverblijf is beplant met enkele struiken en coniferen en verder is er nog een klein vijverje aanwezig. In de lente van 1988

begonnen beide vogels met hooi te slepen. In één van de coniferen werd, op een hoogte van ongeveer 1 meter, in een week tijd een kogelvormig nest gebouwd. Om het nest van binnen te bekleden werd daarne de Tragopaan haan aangevallen om hem veren uit z'n rug te trekken. Het gevolg was dat de binnenzijde van het nest knalrood was en de tragopaan een kale rug had (tyrannen zijn dus echte tyrannen!). In het nest lagen korte tijd later 4 eitjes welke vuilwit van schaal kleur waren met daarop enkele roodbruine vlekjes. De eitjes werden door het wijfje alleen uitgebroed en ze verliet het nest slechts om te eten of om de nieuwsgierige dierenverzorgers aan te vallen! Kort voor de eitjes uitkwamen verliet ze het nest ook nog om haar mannetje om te brengen. Mijn

tip: zodra het wijfje broedt, het mannetje alleen zetten! Als broedtijd konden we ongeveer 18 dagen vaststellen, maar door het agressieve gedrag was een exactere controle onmogelijk. Nadat er jongen in het nest waren, werden dagelijks enorme hoeveelheden levend voer geconsumeerd, hoofdzakelijk meelwormen en krekels. Toen de jongen 30 dagen waren verlieten ze het nest, welliswaar kleiner en matter van kleur maar desondanks toch al echte tyrannen. Omdat we helaas geen mannetje meer hadden was een verdere kweek niet meer mogelijk.

De Mussenbroeklori

(*Neopsittacus musschenbroekii*)

Door: Rosemary Low.

Foto's: Bob Dijkmans en Horst Müller.

genomen dingen zijn vijgen, (gedroogde en geweekte vijgen slechts af en toe) troszaad, zonnebloempitten en hennep (beperkt) haver en wortel. Appel en verse mais uit blik werd eveneens reeds genomen.

Deze loris zijn zeer beweeglijk en hebben een volière nodig van minstens 180 cm lengte. Als bergbewoner is de Mussenbroeklori zeer hard en kan de winter zeer gemakkelijk in een buitenvolière doorbrengen zonder zich ongemakkelijk te voelen. Niettemin moet er altijd een nestkast ter beschikking zijn om in te slapen. Verse wilgetakken moeten regelmatig aangeboden worden teneinde hen van de rest van het houtwerk van de volière af te leiden voor hun vermaak en dat van hun bezitters. Er bestaat geen groter genoegen dan het aanschouwen van loris tussen het gebladerde. Ze bevochtigen er zich in en vernielen nadien alles volledig. Het eerste broedsucces dat ik kon opsporen van deze soort is dat van Fleming Nielsen uit Denemarken in 1984 en in dat jaar was op Vogel '84 in Breda de eerste eigen kweek uit 1983 ingezonden door Spenkelink. In Engeland lukte het in verschillende verzamelingen in 1988. De resultaten van mijn paar zijn tot op heden nog maar povertjes, doch misschien niet abnormaal voor deze soort. De pop legde voor de eerste keer 24 en 26 maart 1988 (in Tenerife). De eieren kwamen niet uit en er werd verder voor wat kweken betreft niets meer ondernomen dat jaar. In februari 1989 werden de vogels overgebracht naar Gran Canaria en de pop legde 7 weken later een enkel ei. Het kwam deze maal uit, doch het jong stierf dezelfde dag. Weer kwamen er geen verdere broedactiviteiten tot er op 21 november (normaal voor deze soorten) opnieuw een enkel ei werd gelegd. Ondertussen werden de vogels ondergebracht naar een gesloten (doch zeer luchtige) ruimte in een afzonderlijke kooi van 180 cm lang, omgeven door verschillende paren kleine lorissoorten. Ik legde het ei onder een onvruchtbaar paar Iris loris (*Trichoglossus iris*) hetwelk uitgele-

Gedurende de laatste 20 jaar ben ik zo gelukkig geweest de meest beschikbare soorten van alle kleine loris te mogen verzorgen of ermee te kweken. Het is een betoverende en mooie groep vogels. Een van de meest aparte in verschijning en gedrag, is zonder twijfel de 21 cm grote Mussenbroeklori. Zijn bevedering is anders dan die van de gewone lorissoorten, uitgezonderd zijn verkleind duplicaat, de Oranjesnavel ofwel Emeraldlori (*N.pullicauda*) het enige andere lid van het geslacht welke 18 cm groot is. In mijn ogen, is hun kleurengamma niet echt loriachtig. Mijn mussenbroeks kwamen uit een deel ingevoerde vogels uit Engeland in 1986, de eerste maal dat deze soort commercieel ingevoerd werd. Mijn 6 vogels werden endoscopisch gesext waardoor ik tot de bevinding kwam dat ik 5 mannen en 1 pop bezat. Spijtig genoeg werd de pop in de nestkast dood aangetroffen niet lang nadat ze aangekomen was. Natuurlijk waren de mannen zeer gezond. Eni-

ge maanden later was ik in de gelegenheid er een te ruilen voor een pop. Er werden in Engeland nog maar weinig Mussenbroekloris ingevoerd sinds die ene gelegenheid en hun getallen liggen dan ook zeer laag. Op dit ogenblik kwamen ze al tot kweken bij ongeveer een half dozijn liefhebbers in Engeland en ze schijnen niet tot de meest produktiefste lorissoorten te behoren. Ik veronderstel dat de belangrijkste reden hiervoor het temperament van deze soort is. In tegenstelling met andere loris hebben ze een zeer lange aanpassingsperiode nodig en sommigen blijven totaal onverschillig. Hun persoonlijkheid is verschillend evenals hun dieet. Hun grote sterke snavel geeft aan dat het zaadeters zijn, meer dan nektar en polleneters. Een heel klein beetje nektar wordt door mijn vogels opgenomen. Hun uitverkoren voedsel is echter gekraakte walnoten. Nadat ze de noot opgegeten hebben spelen ze nog zeker een viertal uren met de pel. Andere graag

2

zen pleegouders waren voor hun eigen soort. Deze loris worden speciaal uitgekozen als pleegouders voor de Mussenbroekloris omdat het de enige 2 lories blijken te zijn die hoofdzakelijk zaad eten. Het ei kwam uit op 14 december, dat is na 23 dagen. Het jong kwam groot zonder probleem en verliet het nest voor de eerste maal op 5 februari. Het werd terug in het nest geplaatst en liet zich de daarop volgende 7 dagen niet meer zien. Ondertussen had de Mussenbroekpop opnieuw 2 eieren gelegd op 8 en 10 januari 1990. Deze werden bij haar gelaten en een jong kwam uit op 2 februari (weer na 23 dagen). Het woog 3 gram bij het uitkomen. Na 15 dagen moest het weggenomen worden voor handopfok. Het werd niet goed genoeg gevoed. Spijtig genoeg gedijde het niet goed en stierf een week later. De pop legde opnieuw op 5 en 7 maart. Deze jongen kwamen uit op 28 en 29 maart en na 22 dagen broeden op het 2e ei. Het 2e jong, dat 4 gram woog bij geboorte, was zeer zwak en werd onmiddellijk weggenomen om het verder met de hand op te voeden omdat ik er zeker van was dat het geen voedsel kreeg. Het

jong kwam zonder zorgen groot nadat het de eerste week voor zijn leven had moeten vechten en in die periode slechts 1 gram bijkwam. Dat jong was merkwaardig omdat het 38 dagen lang het warme opfokvoer aannam in een kleine verwarmde doos, het meteen verwerkte om dan daarna volledig onafhankelijk te worden. Het was niet meer nodig het nog verder te behandelen en het werd ook nooit tam. En inderdaad, op een ouderdom van 31/2 maand ging het tot bloed toe als het met de hand gevoerd werd. Bij het spenen was zijn uitverkoren voedsel trosgierst, appel en wortel. Het klauterde rond na 42 dagen en zat op stok na 44 dagen toen het 46 gram woog, wat zijn speengewicht betekende. Volwassen gewicht van deze soort ligt tussen de 48 en 52 gram. Onvolwassen vogels verschillen van hun ouders door een dofder gevederte en hebben veel minder rood aan de onderzijde, terwijl de snaveelkleur bruin is en niet geel. De iris is donkerbruin (rood bij de ouders) en de washuid is witachtig. Op een ouderdom van 4 maanden is de iris mooi rood. Pas uitgekomen jongen zijn dunnetjes bedekt met wit

eerste jong werd uit het nest weggenomen na 11 dagen omdat het eveneens niet genoeg te eten kreeg. Het woog amper 13 gram daar waar het door de Irisloris grootgebracht jong op die ouderdom 24 gram woog, met de krop halfvol zodat het juiste gewicht rond de 21 gram moest schommelen. Dit jong stierf plotse-ling na 32 dagen, misschien omdat het zich verslikt had; bij autopsie werd er in de luchtpijp voedsel gevonden. Dit was echter het eerste ongeval dat ik op die manier meemaakte. Het 2e

dons. De veerstoppels onder de huid kunnen reeds opgemerkt worden na 4 dagen, vroeger dan bij gelijk welke andere soorten loris waaraan ik gewoon ben. Na 2 weken hebben ze een ondoordringbare bedekking van grijs dons, met uitzondering van een beginnende witte vlek op kop en nek. Na 9 dagen beginnen de ogen zich te openen en op 11 tot 13 dagen moeten ze een gesloten ring van 5 mm omkrijgen. Op 4 weken zijn de vleugel- en staartpennen door het beschermende dons gebroken. Na 8 weken zitten ze volledig in de veren, behalve in de nek en hebben ze nog een korte staart. Sexueel verschil is er bij deze lories weinig of niet. Het is wel zo dat je bij mijn paar een merkbaar verschil ziet, doch de man heeft hier een uitzonderlijke donkerbruine kroon. De plek in kwestie is gewoonlijk bruinachtig olijf, misschien een beetje kleurrijker bij de man. Momenteel zijn er te weinig broedparen om op lange termijn het overleven van de Mussenbroeklori te verzekeren. Kwekers moeten samenwerken en jongen uitwisselen. Zoals met iedere soort die qua aantallen beperkt is, zal het effect van inteelt bijdragen tot het verminderen van de overlevingskansen. Door de edelmoedigheid van Jan van Oosten uit Seattle, ben ik zo fortuinlijk geweest een pop te mogen ontvangen. De eerste Mussenbroeklori die gekweekt werd in de U.S.A. zodat ik nu 2 volledig onverwante paren bezit. Ik wil iedereen de raad geven die geïnteresseerd is in deze Nieuw Guineasoorten, zo mogelijk te starten met 4 vogels, van 4 verschillende bronnen, indien het kan. Ze zijn niet gemakkelijk te kweken en ze worden zelden tam. Alhoewel hun schoonheid en hun konstante bedrijvigheid van hen betoverende volièrebewoners maken. Misschien kunnen ze wel beschreven worden als een soort voor de kenners.

Onderschrift litho's
1) Emeraldlori
2) Mussenbroeklori

**Lories, ook op de
41e COM-Tentoonstelling
in Breda van 22 t/m 31 januari 1993**

Karmozijnastrilde

De karmozijnastrilde, *Pyrenestes sanguineus*, komt in twee rassen voor, namelijk *P.s.sanguineus* van Senegal tot Ivoorkust en *P.s.coccineus* van Sierra Leone tot Gabon. Ze zijn 14 cm groot en leven in moerasige gebieden, in lagunen aan de kuststreek en in de breed begroeide oevers van rivieren en kleinere waterlopen. Hun voedsel bestaat uit harde graszaden en ook wel paddi (rijst). Deze vogels komen zelden op de grond, ook niet voor het verwerven van voedsel. Uit deze toch vrij summiere gegevens kunnen we al vaststellen dat ze zich pas in een goed beplante voliëre zullen thuisvoelen en dat de voedertafel in die voliëre in elk geval niet laag bij de grond mag zijn. Naast een mengsel waarin wat grotere gierstzaden, gepelde en ongepelde haver, verstrekken we tevens gekiemde zaden, enkele meelwormen en een eiwitrijk zachtvoer waaraan wat insectenvoer is toegevoegd. Dagelijks ook vers badwater, want baden doen ze erg graag. De nesten worden, goed verscholen in dichte struiken, gebouwd van grove, liefst breedbladige grasstengels en van binnen bekleed met zachte grassen en witte veertjes. Ze zijn bolvormig met een zijwaartse ingang. Volgens Steinbacher en Wolters zijn Karmozijnastrilden zeer schuw van aard. Ze houden zich bijna altijd verscholen in het groen en leven vaak samen met Roodborstzaadkrakers. Het verschil tussen man en pop is duidelijk waarneembaar. Het vrouwtje is mat-

ter van kleur met minder uitgebreide rode partijen in het gevederte.

In de voliëre

Nadat ze eerst in een grote kistkooi waren gehuisvest zijn ze later naar een ruime voliëre met binnenvlucht overgebracht omdat bleek dat de vogels erg schuw waren. De vogels kregen de beschikking over een zeer uitgebreid voedselpakket, t.w. verschillende zaadsoorten, steeds gekiemd zaad, onkuidzaden en als levend voer: verse mierenpoppen, meelwormen enchytraeën, rode muggelarven en tevens opfokvoer waarbij nog als extra een hardgekookt ei werd gevoegd. Ook hadden de vogels steeds de beschikking over fris badwater,

waarvan meerdere malen per dag gebruik werd gemaakt. Temperatuur van 15-26 graden C, afhankelijk van de hoeveelheid direct zonlicht overdag. De vogels werden steeds bij enkele andere koppels vogels gehouden, zoals goulds, driekleur- en roodkoppapegaaiamadines. In maart werd begonnen met nestbouw. De man gaf zijn eerste baltsvoorstelling. Het was prachtig om waar te nemen hoe hij, getooid met een grashalm tussen de snavel, zich van zijn beste en kleurrijkste kant liet zien. De beide popjes hadden echter helemaal geen erg in hem; kennelijk waren zij nog niet zover. Toch zette de man zijn werk onverdroten voort en bouwde hij, in een halflopen nestkastje, een kunstig

van grashalmen en strooitjes in elkaar gevlochten bolvormig nest. Zijn keuze van de nestplaats was wel opvallend. Waarom niet in het groen? De volière was toch redelijk beplant met coniferen, druif, bruidssluijer etc. en bood genoeg mogelijkheden. Juist van dergelijke vogels met een zo zeg maar verborgen levenswijze, mag je toch verwachten dat zij de meest intieme periode van hun leven in het groene gebladerte doorbrengen. Tussen de bouwwerkzaamheden door, namen de baltsvertoningen toe. Zo werd het april maar nog geen van de poppen die op de avances van de man inging totdat op een gegeven tijdstip de ene pop de andere steeds maar weer achtervolgde. Kennelijk

was er één te veel en de oplettende vogelliefhebber zal dan ook niet lang wachten om maatregelen te nemen. Aldus werd de achtervolgende pop uitgevangen en apart gezet. Een dergelijke ingreep voorkomt ook slachtoffers. Even daarna, het was eind april, werd de bij de man in de volière gelaten pop regelmatig gemist. Nestcontrole gaf te kennen dat zij haar werk in eerste instantie had gedaan, drie rozeachtig gekleurde eitjes lagen in de zacht gestoffeerde nestholte. Tegen de nieuwsgierige blikken bleken de vogels weinig te hebben; ze gedroegen zich zelfs niet eens zo schuw. Na 18 dagen broeden, waaraan man en pop deelnamen, kwamen de eitjes uit. Drie kale, naakte jongen met een geelachtig gekleurde huid en zes relatief grote witte en wrachtige stippen in de snavelhoeken. Op een leeftijd van 7 dagen, de groei in de bevedering zat er goed in, zijn de jonge vogels geringd; ringmaat 2.5 mm. Ze groeiden zeer voorspoedig door het goede voeren dat door beide oudervogels werd gedaan. Toen de jongen drie weken oud waren en geheel bevederd, vlogen ze uit. Hun bevedering is dan nog overwegend bruinzwart van kleur en de papillen in de snavelhoeken zijn nog lang te zien. Het duurt geruime tijd eer de jonge vogels op kleur zijn en ze als volwassen kunnen worden beschouwd. Eer ze echt zelfstandig zijn, zelf hun eigen kostje vergaren, vraagt eveneens een lange periode. Het was al oktober toen de jonge vogels nog steeds, zij het wel in mindere mate, bij hun ouders om voedsel bedelden. Was het gemakzucht of verwening? Misschien dat, als de oudervogels kort na het eerste broedsel tot een volgend zouden zijn overgegaan, de jongen wel eerder aan hun lot zouden zijn overgelaten en gedwongen werden om zelf voor hun voedsel te zorgen. Dit verschijnsel doet zich namelijk meer voor. We moeten er steeds op uit zijn om de omstandigheden aan te passen aan de verlangens van de vogels, wat betekent steeds observeren en via kleine veranderingen aan voedsel, broedgelegenheid en huisvesting de vogels trachten te stimuleren. Dit kan soms wel enkele jaren in beslag nemen, het is echter dan wel een wachtperiode waarbij we steeds weer nieuwe aspecten bij onze vogels ontdekken.

Tekst: Heimud Vögel
Foto: Jan Blasman/Van Os.

De huisvesting van de grasparkiet.

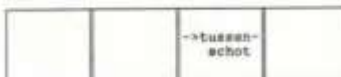
Omdat u als kweker toch uw eigen inzichten heeft daar waar het, het bouwen van een voliëre betreft, beperk ik mij in dit artikel tot het geven van adviezen en tips waarmee u bij de bouw rekening dient te houden. Daar er bij de bouw van een voliëre nogal wat aspecten een rol spelen heb ik gemeend, omwille van de duidelijkheid, de volgende onderdelen te moeten behandelen:

- keuze van huisvesting
- bouwvergunning/bouwmaterialen
- ventilatie
- licht
- verwarming

Keuze van huisvesting

De keuze van huisvesting zal sterk worden bepaald door de ruimte om en in het huis en de financiële middelen waarover u beschikt. Ook wanneer u klein behuisd bent is het houden van grasparkieten goed mogelijk. Weliswaar zult u rekening dienen te houden met het aantal vogels welke u aanschaf maar hier zijn ook weer voordelen aan verbonden. Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan het betere overzicht wat u heeft bij het kweken met een beperkt aantal vogels. Ook zullen de kosten, bij het houden van een beperkt aantal vogels, lager zijn dan bij een groot aantal vogels. Indien u "serieus" wilt kweken en met de grasparkieten naar de tentoonstelling zult gaan dan verdient de kweek

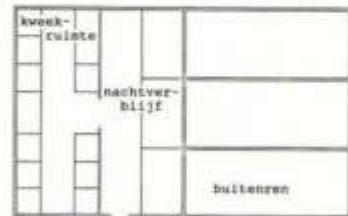
in broedkooien de voorkeur. Door het juist samenstellen van paren zal men jongen van steeds betere kwaliteit kweken. Dit zal zeker niet het geval zijn wanneer de vogels zelf hun partner zouden mogen kiezen. Denk nu niet dat ik tegen een buitenvoliëre ben. Nee, dat ben ik zeker niet. Een ruime voliëre, waarin de jongen kunnen uitvliegen, zal zeker bijdragen tot een goede ontwikkeling van de jonge vogels. Ook voor de oude vogels is het goed om in een ruime buitenvoliëre bij te komen, van alle broedvermoeienissen. De afmeting van een broedkooi dient ca. 50x50x50 cm te zijn. Als u deze maten aanhoudt kunt u gemakkelijk bepalen hoeveel broedkooien u in uw situatie kunt plaatsen. Wanneer u geen ruimte heeft voor een ren, is het verstandig voor een combinatie ren + broedkooien te kiezen. Dit is een broedkooi waarbij u, na de broedtijd, de tussenschotten kunt verwijderen. Zo zal bijvoorbeeld bij een gecombineerde ren-broedkooi van 4 naast elkaar gelegen broedkooien, na verwijdering van de tussenschotten, een vliegkamer ontstaan van 2 meter (zie fig.1).

Figuur 1 combinatie ren + broedkooien (4) Na verwijdering tussenschotten ontstaat ren.

Is er gelegenheid in de tuin een voliëre te bouwen dan moet u dat zeker doen. U kunt dan het beste kiezen voor een voliëre met 3 vluchten. Dit heeft het voordeel dat u de mannen en poppen alsmede de jongen gescheiden van elkaar kunt houden. Bij de bouw van een voliëre verdient een buitenvoliëre met nachthok en kwekkamer de voorkeur (zie fig.2).

Door het plaatsen van broedkooien in de kwekkamer is het voordeel van een gerichte kweek weer gewaarborgd. Een goede afmeting van een vlucht (ren) is 1 meter breed, 4 meter lang en 2 meter hoog. Een iets kortere vlucht mag, maar persoonlijk zou ik niet tornen aan de breedte- en de hoogtemaat. De afmeting van een nachthok zou 2 meter kunnen zijn.

Figuur 2 Buitenvoliëre met buitennen, nachtverblijf en kweekruimte.

De nachthokken zelf zou u een afmeting geven van 1 meter breed, 1 meter diep en 2 meter hoog. De ruimte die dan nog overblijft is bedoeld als loopruimte voor de kweker. Een redelijke afmeting van de kwekkamer zou kunnen zijn, 3x2 meter bij een hoogte van 2 meter. Als de keuze voor de huisvesting van de grasparkieten is gevallen kunt u gaan bouwen.

Bouwvergunning/bouwmaterialen

Alvorens u over gaat tot de bouw van een voliëre dient u zich op de hoogte te stellen van de plaatselijke bouwvoorschriften bij het Bureau Bouw en Woningtoezicht van de gemeente waar u woonachtig bent. Als u een bouwvergunning aanvraagt dient u een bouwtekening in te dienen. De bouwtekening moet veelal in drievoud en met een opgave van de door u te gebruiken materialen worden ingediend. Wanneer u in een huurhuis woont moet u niet verzuimen, de bepalingen met betrekking tot het bouwen van een voliëre, in het huurcontract na te kijken. Houdt u vooral strikt aan de tekening en de bouwvoorschriften zodat achteraf geen narigheid ontstaat. De bouwmaterialen die u gaat gebruiken dient u met zorg uit te kiezen. Hiermee bedoel ik te zeggen dat het ene materiaal veel meer aandacht en werk vraagt dan het andere. Zo zal een houten voliëre meer onderhoud vragen dan een stenen voliëre. Ook zal een buitenvoliëre van hout minder goed opgewassen zijn tegen de knaaglust van de grasparkieten dan een buitenvoliëre van bijvoorbeeld aluminium. Natuurlijk zullen financiële aspecten hier een belangrijke rol spelen. Toch wil ik met betrekking tot dit punt nog het volgende opmerken. De hobby zal, indien u

haar intensief beoefent, veel tijd vragen. Zaken zoals schuren, verven en andere onderhoudsklussen schieten er dan al gauw bij in, zo weet ik uit eigen ervaring. Bouwmaterialen zoals steen en aluminium, die minder onderhoudsgevoelig zijn, zijn echter vaak duurder. Indien dit voor u probleem oplevert, zou u kunnen besluiten om wat kleiner te beginnen. Als de financiën het in een later stadium toelaten kunt u immers altijd nog de volière uitbreiden. Wel is het verstandig rekening te houden met een eventuele latere uitbreiding. Dit kan u namelijk een hoop extra (sloop) werk (en kosten) besparen. Verder is het erg belangrijk materialen te kiezen die gemakkelijk te reinigen zijn. Zo zullen materialen van kunststof gemakkelijker te reinigen zijn dan houten materialen. Denk in dit kader bijvoorbeeld aan de wanden en bodems van broedkooien. Misschien klinkt het allemaal wat overdreven maar vergis u niet in de hoeveelheid werk die deze hobby nou eenmaal met zich meebrengt. Besteedt ook aandacht aan de vloer(en) in de volière. Zo zal een vloer met een afvoerput gemakkelijker te reinigen zijn dan één zonder. Het interieur van het nachtverblijf en de broedkooien moet u witten met een veegvaste witkalk, die in de meeste dierenspeciaalzaken wel te verkrijgen is.

Ventilatie

Een artikel over dit onderwerp is onder de kop: Hoe staat het met de ventilatie in uw vogelverblijf" al eens door mij behandeld. Voor dit onderwerp verwijs ik dan ook naar dit artikel. Het artikel kunt u vinden: in "Onze Vogels", no.1 en 2 van 1992.

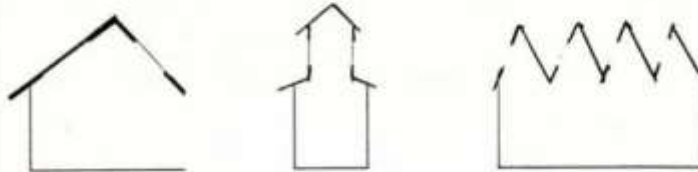
Verlichting

Daglicht is essentieel voor de gezondheid en het zich welbevinden

bracht worden, is de breedte van het vogelverblijf bij voorkeur gelijk aan tweemaal de hoogte van de ramen. Deze lengte mag zes maal de hoogte van de vensters zijn wanneer de vensters in tegenover elkaar staande muren/wanden zijn geplaatst.

Dakverlichting

Als algemene regel voor dakverlichting geldt dat de vensteroppervlakte minstens gelijk dient te zijn aan 30%

a. dakvenster
b. zadeldak
c. shed
Fig. 3. Soorten van vensteroppervlakken (lichtopeningen)

van mens en dier. Biologisch ritme en stofwisselingsprocessen worden er door beïnvloed. Een voorbeeld hiervan bij de grasparkiet (en overige vogels) is de invloed van het aantal lichaturen op de broedconditie.

Voor de verlichting kunnen we gebruik maken van:

- natuurlijke verlichting
- kunstverlichting
- combinatie van dag- en kunstverlichting

Natuurlijke verlichting

Een natuurlijke verlichting in een vogelverblijf wordt verkregen door het plaatsen van vensters (ramen). De vensters kunnen aangebracht worden in de gevels of in het dak.

Gevelverlichting

Ingeval u kiest voor een gevelverlichting moet de afstand tussen het plafond en het bovenste van het venster zo klein mogelijk zijn (bijvoorbeeld 30 cm). Hoe kleiner deze afstand des te dieper zal het daglicht binnenvallen. Om een goede natuurlijke verlichting te krijgen, wordt gesteld dat de totale vensteroppervlakte minstens gelijk moet zijn aan een zesde van het vloeroppervlak van het vogelverblijf. De verdeling van de vensters moet zodanig zijn dat er nergens donkere schaduwen ontstaan. Wanneer de vensters in één muur/wand aange-

van het vloeroppervlak. Er worden drie soorten vensteroppervlakken (lichtopeningen) onderscheiden.

Een belangrijk nadeel van de natuurlijke verlichting is de verblinding. De verblinding kan vermeden worden door bijvoorbeeld de ramen niet van helder glas te voorzien. Een ander nadeel is dat in veel gevallen een bijkomende kunstmatige verlichting de natuurlijke verlichting moet aanvullen.

Kunstmatige verlichting

Een kunstmatige verlichting zal in een vogelverblijf vrijwel altijd noodzakelijk zijn. Met name geldt dit voor de wintermaanden. Als u werkt zult u de vogels veelal in de vroege ochtend of 's avonds moeten verzorgen. Ook wanneer u van plan bent om al vroeg met de vogels te gaan kweken, zal een goede kunstmatige verlichting noodzakelijk zijn. Zoals reeds eerder opgemerkt zullen de vogels door een kunstmatige verlenging van de dag in broedstemming komen. Door het lengen van de dag wordt namelijk de hypothalamusklier in de hersenen geactiveerd zodat hormonen geproduceerd worden voor de voortplanting. Voor een vogelverblijf zal een tl-verlichting de meest aangewezen kunstmatige verlichting zijn. De beste keuze in tl-verlichting zijn tl-buizen die het daglicht imiteren met infrarode stralen en

use!

De

De huisvesting van de grasparkiet.

ultraviolette. Deze tl-buizen zijn in de meeste dierenspecialzaken onder de naam "True-lite" verkrijgbaar. Aanbevolen wordt om voor elke 2,50 meter lengte van het vogelverblijf een 1,50 meter lange tl-buis te plaatsen. Ook wordt wel 40 watt per vierkante meter als norm aangehouden. Ook een nachtverlichting moet eigenlijk niet ontbreken in een vogelverblijf. Ingeval van bijvoorbeeld storm, onweer en of andere storingen (ongedierde!) kan een nachtlampje er voor zorgen dat de vogels rustig blijven en of snel weer rustig worden. Vooral ook als de vogels op eieren zitten of jongen hebben kan een nachtverlichting veel narigheid voorkomen. Er zijn verschillende typen nachtverlichtingen. Zeer geschikt hiervoor zijn de nachtlampjes die men wel op kinderkamers gebruikt en die men zo in het stopcontact kan steken. Ingeval u vroeg met de kweek begint dus de dagen kunstmatig moet verlengen met behulp van een kunstmatige verlichting, is het noodzakelijk het aan- en uitdraaien van de verlichting te regelen met een tijdsklok. Uit ervaring weet ik dat het zelf aan- en uitdraaien van de verlichting te onregelmatig gebeurt. Met als gevolg dat de vogels uit conditie raken.

Belangrijk:

Voor de tl-buizen geldt dat ze regelmatig vernieuwd moeten worden. Na verloop van tijd lopen ze, qua verlichtingssterkte, nogal terug. Verzuim ook niet de tl-armaturen regelmatig schoon te maken. Vervuilde tl-armaturen hebben ook een negatieve invloed op de verlichtingssterkte.

Verwarming

Vroeg in het jaar (januari, februari) broeden met de vogels is bijna een noodzaak om, ingeval u gaat deelnemen aan tentoonstellingen, de concurrentie met andere kwekers aan te kunnen. De meeste tentoonstellingen worden in de periode oktober tot december gehouden. Als u met de kweek in januari begint zullen de grasparkieten in de periode van de

tentoonstellingen ca. 9 maanden oud zijn en veel meer volgroeid zijn dan hun soortgenoten die bijvoorbeeld in juni zijn geboren. Een goede verwarming is aan te bevelen als u vroeg in het jaar met grasparkieten gaat broeden. De beste broedresultaten, zo is uit proeven gebleken, worden bij een temperatuur van zo rond de 10 graden Celcius behaald. Toch blijkt uit observaties en experimenten dat een verwarming niet absoluut noodzakelijk is. Gebleken is nameijk dat grasparkieten ook bij lage temperaturen met redelijk resultaat kunnen broeden. Bij temperaturen onder 0°C zullen echter, naar mijn mening, de kweekresultaten nooit zo goed kunnen zijn als bij temperaturen boven de 0°C ook in zijn oorspronkelijk leefmilieu broedt de grasparkiet immers niet bij dergelijke temperaturen!! Er zijn allerlei verwarmingsapparaten verkrijgbaar: gas, olie, elektrisch en ventilatorkachels. Gas- en olieka-

chels zijn minder geschikt als verwarming in vogelverblijven. Hierbij denk ik aan het gevaar voor brand (open vlam) en ventilatie (zie artikel "Onze Vogels" no.1 en 2, 1992). Een elektrische verwarming is voor het vogelverblijf het veiligst. Ook elektrische met olie gevulde radiatoren zijn goed. Natuurlijk zou u ook kunnen overwegen, indien u in het bezit bent van een centrale verwarming, deze door te trekken naar het vogelverblijf. Voor het handhaven van een goede constante temperatuur is een thermostat eigenlijk een must.

NIEUW ROSEICOLLI-PERSONATA-FISCHERI-LILIANAE-NIGRIGENIS-CANA-TARANTA

AGAPORNISSEN en hun kleurmutaties in woord en beeld, door RIA en BER VAN DE KAMER

NIEUWE druk met 42 kleurenfoto's van de verschillende kleurmutaties. Honderden uitkomsten van kleurkruisingen en waardevolle tips bij het houden, verzorgen en kweken van AGAPORNISSEN.

Toezending volgt na overschrijving van f 47,50 op gironummer 4225463 t.n.v.

A. v.d. KAMER, Koolmeerlaan 18, 1814 GP Alkmaar. (verk. prijs f 42,00 verzendkosten f 5,50)

De goudfazant

"In de lage bergzones, tot op 2500 m hoogte leeft de goudfazant (*Chrysolophus pictus*) in de dichte subtropische jungle op de steile dalhellingen. Het zien van deze vogel in al zijn kleurenpracht, in de naaste omgeving van een oude Chinese pagode, was voor mij zo'n geweldige ervaring, dat hij voor mij het symbool is geworden van het geheimzinnige Hemelse Rijk. Het rood en goud van een oude haan licht al van verre op en iets mooiers dan een goudfazant die boven de dichte groene jungle vliegt, is er niet. Maar dat ziet men slechts heel zelden, want de vogel verlaat de dichte begroeiing liefst zo weinig mogelijk. In april-mei kan men dagelijks tientallen goudfazanten in het dichte struikgewas horen baltsen zonder ook maar één vogel te zien te krijgen. Al op een afstand van 400-500 m hoort men het "slijpen" van de hanen, die in de ochtend- en avonden iedere 2 à 5 minuten hun metalige kreet laten klinken, die als het wettelen van een zeis klinkt. Een kwartier

blijft het stil- en plotseling begint dezelfde haan 200 m verder dikwijls weer te baltsen. Vaste baltsplaatsen heeft de goudfazant niet. Op de theeplantage of aan de rand van de terrasvormig aangelegde akkers komt hij soms samen met de bosfazant voor; hij is echter geheimzinniger en voorzichtiger van aard. De goudfazant laat zich liefst zo min mogelijk op het open veld zien, wat de bosfazant wel dikwijls doet. Hij is kampioenhardloper en vliegt naar mijn ervaring nog veel minder dan zijn westelijke neef, de Lady Amherstfazant. Wordt de vogel op korte afstand verrast en is de schrik dus groot, dan vliegt hij echter vaak zelfs uit de dichte begroeiing op." Dit vermeldt Ernst Schäfer in het artikel "Zur Lebensweise der Fasanen des Chinesisch-Tibetanischen Grenzlandes". Zowel de goudfazant als de Lady Amherstfazant horen tot de familie van de kraagfazanten. De mannetjes - de hanen - zijn werkelijk schitterend gekleurd. Zij hebben een brede kraag,

die tijdens de hofmakerij - de balts - naar voren kan worden opgezet. De vogels hebben een lange kuif en een zeer lange staart; ook de buitenste bovenstaartdekveren zijn sterk verlengd. Aan de poten van de hanen bevinden zich duidelijke sporen. De wijfjes - de hennen - zijn eenvoudig bruin gekleurd.

Populaire volièrevogel

De goudfazant is een zeer geliefde bewoner van vogelparken en volières. Dat is niet zo verwonderlijk als men zijn schitterend verenpakje in ogenschouw neemt. Bovendien is hij vrij gemakkelijk te kweken, is hij gehard tegen het klimaat in de gematigde streken en is hij verdraagzaam jegens andere vogels. In volières wordt meestal een haan met meerdere hennen gehouden, maar volgens Grzimek leeft hij in de vrije natuur monogaam. De balts is een indrukwekkend schouwspel en wordt door Raethel als volgt beschreven: "Met opgezette kuif en aan de kant van de

hen gespreide vederkraag, die snavel en hals bedekt, springt de haan met sierlijke hoge sprongen om het wijfje heen. Vervolgens draait hij zich plotseling om, om haar zijn andere zijde te tonen. Dit gaat gepaard met een slangachtig gesis."

Voortplanting

Het nest van de goudfazant is een ondiepe kuil, die belegd wordt met wat plantaardig spul uit de directe omgeving. Gewoonlijk bevindt het nest zich in beboste gebieden in zeer dicht struikgewas. Het aantal eieren varieert van zeven tot twaalf; ze zijn glanzend roomkleurig tot geelachtig

bruin. Ze worden alleen door de hen uitgebroed en dat duurt circa 22 tot 24 dagen. Het vrouwtje zit zeer vast en naar verluidt verlaat ze het nest in die periode niet of nauwelijks. De jongen zijn echte nestvlinders; dat wil zeggen dat ze vrijwel onmiddellijk nadat ze droog zijn het nest verlaten. Alleen de moeder verzorgt het kroost, pa kijkt er niet naar om.

Martelkooien

In Grzimek ontdekte ik nog iets "verschrikkelijks" dat ik u niet wil onthouden. "Ieder jaar in mei worden op de markten in hun woongebied China goudfazanten te koop aangeboden.

Op iedere 100 hanen ziet men daarbij vaak maar één hen. Iedere vogel zit in een soort langwerpige kooi van gevlochten bamboe geperst, die op een flessehuls lijkt, maar zo nauw is, dat het dier zich niet kan oprichten of om draaien. Toch houden de vogels het in zulke martelkooien maandenlang uit. Als men ze eruit bevrijdt, zijn ze meestal zo stijf, dat ze wekenlang niet kunnen lopen."

Tekst: Meindert de Jong

Foto: Horst Müller.

Wat lezers schrijven

Ervaringen van een aardbeving

De beving duurde tien seconden, maar het leek een eeuwigheid. Hoe hebben vogels gereageerd op de aardbeving?

Ik kan er over mee praten, als verlamd stond ik naast mijn bed hevig trillend het einde af te wachten van een aardbeving, welke tevens angst-aanjagende geluiden veroorzaakte. Maandag 13 april 1992, 03.22 uur in de ochtend: We worden hevig wakker geschud door lawaai, trillingen, gemommel en gebrul, een donderend geluid wat steeds dichterbij kwam. Het was net of de wereld verging. Vele mensen raakten in paniek en renden angstig de straat op, enkele sliepen rustig door. Bijna iedereen had in eerste instantie het idee dat er alleen in eigen huis iets gebeurde. O nee, eenmaal de weg naar buiten gevonden zag ik tientallen mensen al buiten op straat staan, allen waren hevig geschrokken en voelden de angst in de benen. Bijna iedereen had de schok gevoeld, de straat stroomde steeds voller met mensen, het was nog pikdonker, de vogels piepten en veroorzaakten de raarste geluiden, geluiden welke ik in mijn hele leven nog nooit gehoord had. Ik schrok hier hevig van en dacht meteen aan mijn eigen vogels, welke rare geluiden zouden zij veroorzaakt hebben? Met mijn zaklamp op zak ging ik de tuin in waar mijn volière staat. Gelukkig op het eerste oog, trof ik aan de buitenkant geen schade aan, het zag er allemaal nog punt-

gaaf uit. Omdat het nog erg vroeg in de morgen was en nog pikdonker, durfde ik de volière niet in te gaan om te kijken of er binnen schade was en liep terug naar mijn huis, waar alles schots en scheef stond. Gelukkig bleef ook hier de schade beperkt tot enkele vazen die op de grond waren stuk gevallen en enkele scheuren in de plafonds. De angst zat er goed in, terug naar bed durfde ik niet meer, bang voor een volgende aardbeving en jawel hoor om tien voor zes werden we weer opgeschikt door een tweede schok, echter die trillingen duurden niet zo lang en waren minder hevig. Na zelf bij te zijn gekomen van de schrik van deze tweede schok, besloot ik om zes uur, nadat de verlichting was aangegaan, de volière van binnen te bekijken. Eenmaal binnengekomen schrok ik hevig want de ravage was enorm. Diverse voederbakjes lagen op de grond, de thermometer was van de wand getrild, bijna alle nestbakjes hingen schots en scheef in de broedkooien, diverse eieren waren uit de nestjes getrild, jonge vogels van een dag of vijf lagen dood op de kooibodem en twee glosterpoppen zaten dood op het nest. (Hartaanval?). Een van mijn beste kweekmannen had waarschijnlijk van angst zo wild door de kooi gefladderd dat hij hierdoor beide poten gebroken had, de vleugelpluim staken alle kanten uit en diversen pennen waren ook gebroken. Verder zat hij helemaal onder het bloed, hij zag er verschrikkelijk

gehavend uit en lag op zijn buik dood op de kooibodem. Wat verder op viel was dat er geen enkele pop meer op het nest zat, behalve de twee dode glosterpoppen. Alle vogels waren erg onrustig en schrikachtig, bij elk onbekend geluid reageerden ze erg angstig. Dit duurde nog enkele dagen voort gevolg: de poppen gingen niet meer naar hun nesten terug zodat ik op dat moment zo'n 70 eieren heb kunnen weggooien. Ook enkele koppels Gouldamadines, welke ook aan het broeden waren, gingen de nestblokken niet meer in. Enkele van hen vielen van de ene op de andere dag volledig in de rui. De onrust en angst bij de vogels duurde nog maanden voort en alle kanariepoppen waren compleet van de leg. Inmiddels is het juni, gelukkig zijn de meeste poppen weer gaan broeden, hopelijk kan ik nog enkele jongen kweken. Voor mij een verloren kweekseizoen. Ik woon in Posterholt, tien kilometer verwijderd van het epicentrum van de aardbeving. Nog nooit in mijn leven was ik zo bang, pas nu enkele maanden later realiseer ik me dat je maar een heel klein deeltje van de natuur bent en dat er met die natuur niet te spotten valt. Het geeft je ook het gevoel dat de aarde leeft. Een hele ervaring rijker, alleen ik hoop dat dit nooit meer gebeurt.

Jacques van Helden.

Onze koolmezen

Op woensdag 1 juni j.l. kwam een vriendin van ons, jonge koolmeesjes brengen. Deze zaten in een brievenbus en werden te vaak, zonder opzet, bedolven onder de post. Eerst waren het er drie, later kwamen er nog twee bij, omdat de ouders op een geven moment wegbleven en de jongen dus geen voer kregen. We schatten ze toen ongeveer 11/2 week oud, ze waren geheel kaal en hadden wat dons op hun kopje. We hebben een imitatie nest gemaakt en ze daar in gedaan. Met een krant eronder hebben we een 25 cm hoge koker om het nest gedaan, met daarboven weer een warmtelamp, deze konden we verstellen. De lamp bleef eerst dag en nacht branden. We zijn begonnen met een temperatuur van ongeveer 36=C. We voerden ze eerst met het binnenste van een meelworm. Eerst moesten we hun snaveltje zelf (voorzichtig) opendoen, maar na een dag deden ze hun snaveltje zelf al open. Vooral wanneer we een bepaald geluid maakten, of tegen de koker tikten. We stonden iedere morgen om ongeveer 6 uur op, om ze te voeren. De eerste week voerden we ze om het half uur, daar ze toen nog maar één meelworm per keer konden verorberen, 's avonds om ongeveer 21.00 uur kregen ze het laatste voer. Ook hebben we ze geringd, om als ze weer vrij buiten zijn, ze toch nog te kunnen herkennen. Na de eerste week dat we ze hadden, begonnen ze de meelwormen (zonder kop), geheel op te eten. Ze aten meer meelwormen per keer ongeveer 3 à 4 per keer, zodoende voerden we ze om ongeveer een uur. Ook verlaagden we de temperatuur tot ongeveer 30=C, maar wel heel geleidelijk, en

op het eind tot ongeveer 25=C. Toen ze bijna 3 weken oud waren, kwamen ze aardig in de veren, en begonnen ze een beetje met vlieg oefeningen, verder begonnen ze zich zelf op een grappige wijze te poetsen. De vlieg oefeningen werden steeds beter, we lieten ze in de kamer dan ook mooi gaan. Je kon merken dat de eerste drie ook de drie oudsten waren, zo had ook ieder zijn eigen karakter. Ze kwamen na een paar dagen los in de kamer echt naar ons toe om te bedelen om voer, gelijktijdig waren ze ook ontzettend nieuwsgierig. Daar ze goed konden vliegen en al iets ouder dan 4 weken waren, hebben we ze op dinsdag 21 juli buiten los gelaten. Voor ons was het best wel eng, maar ze hadden het grootste plezier. Gelukkig kwamen ze alle 5 weer om voer. Ook kregen ze nu universeel voer, wat ze ook gretig opaten. De eerste 3 bijna 4 weken kregen ze van ons geen drup water, daar er genoeg vocht in de meelwormen zit. Na die tijd deden we ze alleen 's nachts in een kooi, met universeel voer en een flesje water. Dat ging allemaal heel goed. Dus nu vliegen ze overdag buiten helemaal vrij, toen ze ongeveer 5 weken oud waren bleven ze ook 's nachts buiten, ze zochten zelf hun slaapplaatsje. Jammer genoeg is er één van de oudsten van de 5, in onze vijver verdronken. We waren erg bang voor de anderen, maar deze leerden gelukkig hoe ze wél een bad moesten nemen, want baders zijn het! We voerden ze nog steeds met meelwormen, toch zochten ze zelf ook naar voer. Ze zijn dus helemaal vrij, die vier koolmezen. Toen de twee oudsten bijna 6 weken oud waren, vlogen ze voorgoed weg, we

hebben ze sindsdien niet meer teruggezien. Sneu voor ons? Nee, want daarvoor hebben we ze ook grootgebracht, om weer vrij te zijn! Nu 3 maanden later, zijn de twee overgebleven koolmezen nog steeds bij ons, om en nabij ons huis. Nog steeds bedelend om voer en wij kunnen het toch niet laten ze te blijven voeren. Misschien hoort het niet, maar ja. Het leukste is wel dat onze hele buurt meegeniet, van de koolmezen. Bij de ene buurman pikken ze hem zijn sigaretten af, (niet brandend!), bij een buurvrouw eten ze het gebak van de schotel, bij weer een andere buurvrouw gaan ze gezellig in het wasgoed zitten, en bij een andere buurman vliegen ze op hem af om te bedelen om brood. Dit soort dingen gebeuren meestal als wij niet thuis zijn. Ondanks het bedelen, zoeken ze zelf volop naar insecten en ander voer, buiten de mensen om, ze hebben ons eigenlijk niet echt meer nodig. Er gebeurde nog iets grappigs, wij hadden ons op een morgen verslapen en opeens werd ik wakker door geprikkel aan mijn oorlel. Ik keek op en daar zaten ze met zijn tweeën op ons bed, kwetterend en gek doen, om maar weer voer van ons te krijgen. Vandaag de dag zijn ze nog steeds bij ons, maar wel helemaal vrij! Ooit zullen ook zij hun eigen weg gaan, maar de herinnering blijft, dat kan niemand ons nog afnemen! We hebben wel meer soorten vogels grootgebracht op verschillende manieren, maar die gingen al vrij gauw hun eigen weg. We willen hiermee laten zien dat je niet alleen hoeft te genieten van de vogels in je volière, maar ook van de vogels uit de vrije natuur, ook om ze zoveel mogelijk te helpen. Denk bijvoorbeeld maar aan nestkastjes in het voorjaar, of voeren in de winter. Grootbrengen veel werk? Dat valt heel erg mee, als je ziet wat voor moois er tegenover staat! Ook leer je er veel van, wat ook weer ten goede komt aan je eigen vogels in de volière. Wij vormen een gezin van 4 personen, waarvan een dochter van 15, en een zoon van 12 jaar. Allemaal zijn we gek op dieren, vooral op vogels. Ook is ons hele gezin lid van de vogelvereniging 'De Volierevrienden' uit Diever, in Drenthe. Zelf hebben we parkieten, builbuuls, kwartels, nachtegalen en Europese kooivogels (die je volgens de wet hebben mag) enz. Op vakantie gaan we nooit, geeft niet, want we hebben het hele jaar vakantie, dankzij onze hobby, maar ook dankzij de vogels in de vrije natuur, want die zijn net zo mooi!

Mevr. A. Koerts-de With

Vogelhouder als vogelbeschermer

De rol van vogelkwekers.

Vogels worden al honderden jaren lang als huisdieren gehouden. Papegaaien, ara's, kakatoes en vele andere vogels zijn vanwege hun zang, verenpracht of aanhankelijk gedrag populaire gezelschapsdieren. Voor vogelliefhebbers is vaak een plezierige hobby ontstaan om vogels niet alleen te houden, maar vooral tot broeden te brengen.

Handel onderzocht.

Vogelbescherming Nederland deed het afgelopen jaar onderzoek naar de handel in wilde, exotische vogels en de rol van Nederlandse handelaars daarin. Er werd ondermeer gekeken naar de rol van de vogelliefhebbers. Een belangrijke conclusie, die in dit verband uit het onderzoek naar voren kwam is, dat er de laatste jaren grote aantallen vogels in veel verschillende soorten gekweekt worden. Voor de trouwe lezer van "Onze Vogels" is dit geen verrassing, maar het blijft niet minder belangrijk.

Vogelbescherming Nederland is in principe niet tegen het houden van exotische vogels in volières of als huisdier, mits ze maar gekweekt zijn. Zij ziet gekweekte vogels als een belangrijk en goed alternatief voor wildvang.

Tot zover lijkt er nog niet veel aan de hand, maar er is wel degelijk sprake van een problematiek. Ten behoeve van de vogelliefhebberij worden immers al jarenlang wilde vogels gevangen. Zo ontstond begin deze eeuw een vraag naar Kapoetsensijzen voor de kweek van kleurkanaries. Door de grote vraag in Europa en de Verenigde Staten, zorgde de exploitatie ervoor dat na enkele decennia nog slechts een honderdtal exemplaren in Zuid Amerika voorkwam en de soort in 1973 als ernstig bedreigd op CITES-lijst I moest worden geplaatst. In de vijftiger jaren kwam de handel in allerlei wilde exotische dieren en planten flink op gang, met uitvoer uit Azië, Afrika en Midden- en Zuid Amerika. De belangrijkste afnemers waren en zijn nog steeds Noord-Amerika en Europa en verder Azië. Door de commerciële aanpak wordt deze handel in stand gehouden en blijft de vraag naar exotische wilde vogels voortbestaan. Dit heeft er al toe geleid dat er momenteel door de handel minstens 41 vogelsoorten rechtstreeks met uitsterven bedreigd worden. Over deze ontwikkeling maken vogelbeschermingsorganisaties zich ernstig zorgen. Door tal van deze oorzaken, waaronder biotoopvernietiging, worden in totaal reeds meer dan 1000 vogelsoorten internationaal bedreigd. Natuurbeschermingsorganisaties zetten zich dan ook wereldwijd in voor de bescherming van leefgebieden voor vogels. De aantasting van de populaties van wilde vogels in hun leefgebieden zien wij als een vorm van biotoopvernietiging. De aandacht voor de vogelhandel is een onderdeel van de vele andere werkzaamheden, waarop Vogelbescherming Nederland zich concentreert.

Wetgeving te complex

De soorten, waarvan bekend is dat ze bedreigd worden niet alleen vogels, maar ook andere dieren en plantengeneten een wettelijke bescherming door de Conventie van Washington. Een overeenkomst, ook wel CITES genoemd. U weet dat CITES met verschillende lijsten werkt, en naargelang de zeldzaamheid van de soort is er een bezittersvergunning of een in- of uitvoervergunning nodig. Deze vergunningen worden in ons land verleend door het CITES-bureau van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Door de enorme papierwinkel en bureaucratie is een veel gehoorde klacht van vogelliefhebbers en handelaars, dat men veel te lang moet wachten op de afgifte van vergunningen. Een wachttijd van maanden schijnt geen uitzondering te zijn. Momenteel ligt

er bij de Europese Gemeenschap een ontwerp Verordening over het bezit en handel van in het wild levende dier- en plantensoorten gereed. Deze zal binnen de EG ondermeer de handel van CITESsoorten regelen. Een nieuwe, aangepaste verordening is noodzakelijk onder andere in verband met het open gaan van de grenzen binnen de EG na 1 januari 1993. De verordening is zeer complex en zal moeilijk toepasbaar zijn. Voorts biedt CITES, zoals het op dit moment wordt toegepast, te weinig garanties voor een echte goede bescherming van bedreigde planten en dieren. In derde wereld landen is bovendien van de meeste soorten niet bekend hoe groot de wilde populaties zijn. De kans dat een bepaalde soort aan het uitsterven is, zonder dat daar iemand weet van heeft, is reëel aanwezig.

Actie door vogelbescherming Nederland.

Waar de internationale vogelbeschermingsorganisaties samen met een aantal andere beschermingsorganisaties thans voor pleiten, is een totaal import verbod van wilde exotische vogels binnen de EG behalve wanneer dit in het belang is van een soort of populatie. Zij trachten dit mede te bereiken door luchtvaartmaatschappijen achter zich te krijgen, die weigeren nog langer uit het wild afkomstige vogels te vervoeren. Inmiddels hebben 89 maatschappijen zichzelf een embargo opgelegd. Wij weten dat daaraan problemen zijn verbonden, maar het is dan ook alleen een eerste stap. Een import-verbod zal echter wettelijk vastgelegd moeten worden en zolang dat niet van kracht is, zullen de organisaties ijveren om een zo goed mogelijke EG-verordening te krijgen. Een van de voorstellen is om alle vogelsoorten op lijst A of B op te nemen. Dit betekent dat voor elke in- of uitvoer een vergunning nodig zal zijn. Hierdoor kan de commerciële handel in wilde vogels meer beperkt worden, controle kan effectiever geschieden en er wordt nauwkeurig inzicht verkregen over de aantallen verhandelde vogels en soorten.

Uw hulp is gewenst.

Voor u als serieuze vogelliefhebber zal dit weinig problemen geven. Vele van u richten zich al op het kweken van exotische vogels. Gekweekte vogels zijn over het algemeen sterker en gemakkelijker te houden. Het kweken van vogels is in Nederland meer en beter ontwikkeld dan in andere Europese landen. Daarmee kunt u een belangrijke bijdrage leveren aan het beëindigen van de problematiek. "Gekweekt" is een belangrijk alternatief voor de commerciële handel in wilde vogels, die voor de vogels bovendien met veel ellende gepaard gaat. De meeste mensen die graag een vogel zouden willen aanschaffen, zal verteld moeten worden dat ze beter een gekweekte vogel kunnen kopen. De Nederlandse Bond draagt deze boodschap al jarenlang onder haar leden uit. Wij nodigen u uit om dit ook onder een groter publiek meer bekend te maken. Vogelbescherming Nederland geeft hiertoe een aanzet door een folder te verspreiden, waarin ook staat waarop aspirant kopers moeten letten. Het publiek wordt gewezen op de aanwezigheid van een gesloten voering bij gekweekte vogels. Voorts heeft Vogelbescherming Nederland nader informatiemateriaal ter beschikking, waarin voor advies ook naar uw Bond wordt verwezen. Voor meer informatie hierover, kunt u bellen naar Vogelbescherming Nederland 03404-37773.

Hans Peeters en
Sophie Hochstenbach
Vogelbescherming Nederland.

KALENDER 1992

Ossenpikkers

De Ossenpikkers, waarvan men slechts 2 soorten onderscheidt, leven in grote delen van Afrika bezuiden de Sahara. Ook in Zuid Afrika hebben deze vogels domicilie en de Afrikaanders kennen ze daar als "renostervoëles". Zij leven in de uitgestrekte steppen, waar zij hun voedsel zoeken op de lichamen van vee en grote wilde dieren, als zebra's, neushoorns, olifanten enz. Vaak hangen ze als spechten aan de flanken en buiken van deze dieren, op zoek naar teken en larven van allerlei insecten. Het wegvangen van dat ongedierte is niet altijd even pijnloos, maar het komt stellig de gezondheid van de grote dieren ten goede. Het zal u allen bekend zijn, dat teken diverse gevaarlijke ziekten kunnen overbrengen. Maar ze bewijzen de dieren nog een andere dienst, iets wat de jagers op groot wild niet prettig vinden: ze waarschuwen vroegtijdig als er gevaar dreigt. Dat gevaar kan uiteraard ook komen van de kant van grote roofdieren. Voor dit "spechtewerk" zijn ze goed uitgerust: de snavel is vrij fors en stevig (om er mee te hakken), de poten zijn kort met vlijmscherpe, sterk gebogen nagels (om zich vast te houden) en een staart met stijve pennen (om op te steunen tijdens het speuren naar ongedierte). Houden de Ossenpikkers even pauze, dan rusten ze op het loopbeen en zitten dan in een gehurkte houding. Deze vogels zijn zogenaamde hobebroeders, die hun nest bouwen in een rotsspleet, een nis in een muur of onder daken. Dit nest bestaat uit een "kussentje" van grassen, haren en veren, waarop de 2 of 3 eieren komen te liggen. De eieren van de Geelsnavelossenkijker zijn wit of zeer lichtblauw, soms bruin gevlekt; die van de Roodsnavel zijn bleek roze en zwaarder gevlekt dan die van het familielid. Het broeden duurt 11 tot 12 dagen en de jongen vliegen uit als ze een week of vier oud zijn. Het geluid van de Geelsnavel wordt beschreven als een sissend "kriss kriss", dat van de Roodsnavel als een spreekwachtige "tsjurr", soms wordt ook "tsik-tsik" gehoord. Tijdens de vlucht klinkt niet zelden een schril gekwetter.

Meindert de Jong.

Blauwe eksters in Vogelpark Avifauna.

Het was wel toevallig dat toen wij onze Blauwe eksters (*Cyanopica cyana*) kochten voor het vogelpark, er in *Onze Vogels* een artikel over deze bijdehande vogels stond. (Jaargang 1990, blz. 424). De informatie die wij uit dit artikel konden halen gaf ons een extra aanvulling op de kennis die wij in *Vogelpark Avifauna* al hebben betreffende de verzorging van gaaiachtigen. Ik vind het dan ook prettig dat ik kan concluderen dat samenwerking tussen liefhebbers, parken en vogelbladen kan leiden tot het behalen van leuke fokresultaten! En over de fokresultaten bij onze Blauwe eksters gaat het in dit verslag. Omdat er over hun uiterlijk, levenswijze (in de natuur) en verspreiding al uitvoerig is geschreven in

het genoemde artikel in dit blad, wil ik dit nu achterwege laten. Interessanter is het volgens mij om wat meer te vertellen over hun levenswijze in de volière. In 1990 arriveerden de Blauwe eksters dus. Ze werden in een volière geplaatst waar 1-1 jaarvogel (*Rhyticeros undulatus undulatus*) en 1 roodvleugel gaaiijster (*Garrulax milnei*) ondergebracht zijn. De Blauwe eksters werden gekocht omdat het snelle sterke vogels zijn die wat leven in de brouwerij konden brengen. De hoofdbewoners van de volière, de jaarvogels, zijn vrij rustige vogels, die zo af en toe eens van hun stok afwippen. De eksters daarentegen zijn veel actiever. We hadden wel het idee dat als de jaarvogels (een van de grotere soorten uit

de Neushoornvogelfamilie) tot broeden over zouden gaan, de eksters uitgevangen moesten worden. Wel, het eerste broedseizoen gebeurde er weinig. De reden dat er niet aan nestbouw werd begonnen lag volgens mij aan het feit dat de aanwezige beplanting nog te weinig mogelijkheden bood. Helaas vonden we op een ochtend wel een dode Blauwe ekster. Deze vogel was duidelijk afgemaakt door de jaarvogels of door z'n soortgenoten. In 1992 begonnen we dus met drie exemplaren. De beplanting was ook sterk uitgedijd. Ook de klimop aan de zijkant is goed gegroeid en we zien de Blauwe eksters dan ook regelmatig pogingen doen om stukjes van deze klimop af te trekken en deze in een kruin van een van de ficussen te plaatsen om een mooi nest te maken. Ze zijn dus duidelijk op zoek naar nestmateriaal. We verstrekken als extra materiaal dus stukjes van planten, twijgjes en plantwortels. Binnen de kortste tijd hadden ze een prachtige nestkom gemaakt. Na korte tijd lagen er 8 eitjes in het nest (geelbruin met daarop bruinkleurige vlekjes). Controle van de eitjes gebeurde met gevaar voor eigen leven! Wanneer je met je hoofd maar in de buurt van het nest kwam, scheurden ze met luid gekrijs vlak over je heen, en soms raakten ze je met hun nagels om flinke krassen op je schedel te maken. Er waren in ieder geval bevruchte eitjes bij en we konden dus gaan uitrekenen wanneer ze uit moesten komen. (Volgens "Onze Vogels" broeden ze 21 dagen). We kwamen uit op 1e ei 8 mei + 21 = ± 29 mei. Ik moet wel zeggen dat ik soms twijfels had over het broeden van de eksters. Ze waren naar mijn idee meer van de eieren af, dan dat ze er op zaten. Zeker als er een verzorger langs de volière liep, gingen ze enorm te keer en kwamen

Moriowormen

echt naar ze toe gevlogen. Maar, bij controle bleken ze steeds warm te zijn, en dat is een bewijs dat ze toch hun broedtaak goed vervulden. Op 30 mei lagen de eerste schaaltes op de grond. We zijn toen begonnen met het voeren van extra dierlijk voer in de vorm van meelwormen, moriowormen en fijngehakte kippekuikens. Dit voerden we drie maal daags. Het normale menu voor de Blauwe eksters bestaat uit: fruit, universeel, gesneden spiering en gemalen vlees. De jongen groeiden goed, controle werd nog riskanter omdat de oude vogels nu nog agressiever waren! Wat bij de jonge Blauwe eksters opvalt is hun prachtige rode binnenkant van de snavel. Deze valt goed waar te nemen bij het sperren naar voer. Het leek allemaal goed te gaan tot dat op een middag 4 jongen op de grond onder het nest lagen. (Een aantal eitjes waren niet uitgekomen). Gelukkig lieten de jaarvogels ze met rust en kon ik ze oppakken. Ik heb ze toen meegenomen, om ze bij een verzorger onder te brengen die de jongen wel met de hand groot wilde brengen. (Terugplaatsen in het nest was onmogelijk, want het hele nest was uit elkaar gevallen). Van deze verzorger heb ik een verslag ontvangen over de handopfok van de vogels. Op het moment dat de jonge vogels uit het nest waren gevallen, waren ze 5 dagen

oud. Ze zijn dan erg klein, blind maar zeer levendig. Ze kregen om het uur een klein stukje hart, dat ze werd aangereikt op een puntig pincet. Na twee dagen kregen ze voedsel om het anderhalve uur. We voerden nu stukjes hart, spiering en meelwormen. Het eten werd in het water gedoopt en zo kregen ze gelijk vocht binnen. Er werd zoveel gevoerd tot de vogels niet meer bedelden. Na ± 3 dagen gingen de ogen open en kwamen de stoppels door. Ze gaan zich zelf nu ook zitten poetsen. Leuk om te vermelden is ook dat ze reageerden op gefluit van de verzorger en wanneer er zachtjes over hun heen werd geblazen. Vooral wanneer ze gevoed moesten worden was het prettig om te weten dat ze op bovenstaande handelingen reageerden. De reactie bestond vooral uit het sperren van de bekjes. Zo kon je dus makkelijk je stukje voer kwijt. De eerste dagen werden de jongen in een broedmachine geplaatst, temperatuur ± 30°C. Toen de veren doorkwamen gingen ze in een tochtvrije aquariumbak. In deze bak werd een klimstok en een voerbakje geplaatst. Zo leerden ze snel zelf te gaan eten. Op een leeftijd van ± 15 dagen zitten ze in de veren. Zelfstandig eten doen ze na ± 25 dagen. Het tweede legsel werd in de volière door de ouders met goed gevolg groot gebracht, hier vlogen de jongen op een leeftijd van 18 dagen uit. Zodoende leverde dit seizoen ons in totaal 6 jongen op.